

Stojan Stojanov Gančev, život i djelo

Martinčić, Magdalena

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:641588>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-16**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

II. ODSJEK

MAGDALENA MARTINČIĆ

STOJAN STOJANOV GANČEV, ŽIVOT I DJELO

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

II. ODSJEK

STOJAN STOJANOV GANČEV, ŽIVOT I DJELO

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: dr. sc. Lucija Konfic, nasl. doc.

Student: Magdalena Martinčić

Ak. god. 2022/2023.

ZAGREB, 2023.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTORICA

dr. sc. Lucija Konfic, nasl. doc.

Potpis

U Zagrebu, 10. 10. 2023.

Diplomski rad obranjen

POVJERENSTVO:

1. izv. prof. dr. sc. Ivan Ćurković, predsjednik
2. dr. sc. Tatjana Ćunko, nasl. v. pred. (HAZU, članica)
3. nasl. doc. dr. sc. Lucija Konfic (HAZU, mentorica)

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI
MUZIČKE AKADEMIJE

SADRŽAJ

Sažetak

1. Uvod	1
2. Pregled dosadašnjih istraživanja	3
3. Metodologija istraživanja	8
4. Godine u Bugarskoj 1929. – 1964.	12
4.1. Rani život i školovanje	12
4.2. Angažman u Državnom glazbenom kazalištu u Sofiji 1957. – 1960.	14
4.3. Angažman u Državnoj operi u Varni 1960. – 1964.	15
5. Godine u Sjevernoj Makedoniji 1964. – 1969.	17
6. Godine u Hrvatskoj 1969. – 2018.	21
6.1. Sezona 1969./70.	21
6.2. Sezona 1970./71.	24
6.3. Sezona 1971./72.	27
6.4. Sezona 1972./73.	29
6.5. Sezona 1973./74.	31
6.6. Sezona 1974./75.	34
6.7. Sezona 1975./76.	37
6.8. Sezona 1976./77.	42
6.9. Sezona 1977./78.	44
6.10. Sezona 1978./79.	49
6.11. Sezona 1979./80.	51
6.12. Sezona 1980./81.	53

6.13. Sezona 1981./82.	55
6.14. Sezona 1982./83.	57
6.15. Sezona 1983./84.	59
6.16. Sezona 1984./85.	61
6.17. Sezona 1985./86.	63
6.18. Sezona 1986./87.	67
6.19. Sezona 1987./88.	69
6.20. Sezona 1988./89.	71
6.21. Sezona 1989./90.	73
6.22. Sezona 1990./91.	75
6.23. Sezona 1991./92.	76
7. Pedagoški rad	78
8. Zaključak	81
9. Literatura i izvori	83
9.1. Literatura	83
9.2. Izvori	84
10. Prilozi	90
10.1. Popis dokumenata dosjea Stojan Stojanov Gančev iz Državnog arhiva Varna, fond Varna 491-1-91	90
10.2. Popis uloga Stojana Stojanova Gančeva	93

SAŽETAK

Stojan Stojanov Gančev (Ajtos, Bugarska, 28. 12. 1929. – Zagreb, 25. 12. 2018.) bio je operni pjevač (dramski tenor) te vokalni pedagog. Svoje formalno glazbeno obrazovanje je započeo 1954. godine na Muzičkoj Akademiji u Sofiji u klasi profesora Hrista Brmbarova. Već 1957. je debitirao u Državnom glazbenom kazalištu u Sofiji u opereti *Eine Nacht in Venedig* Johana Straussa. Na opernoj sceni je po prvi puta nastupio kao Rodolfo u *La bohème* 1960. godine u Državnoj operi u Varni gdje je bio zaposlen sve do 1964. Ujesen iste godine je postao član Makedonskog narodnog kazališta, a 1969. član Opere Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu gdje je djelovao kao solist do umirovljenja 1994. Osim angažmana u HNK-u u Zagrebu, bio je i stalan gost beogradske, novosadske, skopske, ljubljanske, osječke i sarajevske Opere s kojima je realizirao niz uspješnih projekata, a odlazio je i na gostovanja izvan granica tadašnje Jugoslavije. U karijeri je otpjevao više od 50 uloga, a one prema kojima je ostao najprepoznatljiviji su: Otello (*Otello*), Radamès (*Aida*), Manrico (*Il trovatore*), Pollione (*Norma*), Herman (*Pikovaja dama*), Edgardo (*Lucia di Lammermoor*).

Ovaj rad se bavi kronološkim prikazom njegovog života, umjetničkog te pedagoškog djelovanja. Podaci o Stojanovljevom životu te umjetničkoj karijeri su izneseni paralelno na temelju njegove biografije koju je napisala Marija Barbieri za svoju knjigu *Bugarski pjevači na hrvatskoj opernoj sceni* koja je nadopunjena korištenjem arhivskih izvora, novinskih napisa i obiteljskih priča. Za potrebe ovog rada korištena je arhivska građa sa sljedećih lokacija: Državna agencija „Arhivi“ u Sofiji, Državni arhiv Varna, Arhiv Narodnog pozorišta Sarajevo, Muzej Narodnog pozorišta Beograd, Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta Zagreb, Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta Osijek te Odsjek za povijest hrvatskog kazališta Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU Zagreb. Obradeni podaci svjedoče o važnosti ovog umjetnika za kazališni život na području bivše Jugoslavije u drugoj polovici 20. stoljeća, a mogu poslužiti i za daljnja istraživanja Stojanovljeva života i djelovanja, kao i hrvatskog glazbenog i kazališnog života općenito.

Ključne riječi: Stojan Stojanov Gančev, opera, Hrvatsko narodno kazalište, dramski tenor, Odsjek za povijest hrvatskog kazališta HAZU

ABSTRACT

Stojan Stojanov Gančev (Ajtos, Bulgaria, December 28, 1929 – Zagreb, December 25, 2018) was an opera singer (dramatic tenor) and vocal pedagogue. He began his formal musical education in 1954 at the Music Academy in Sofia under the guidance of Professor Hristo Brmbarov. Already in 1957, he made his debut at the State Music Theatre in Sofia in Johann Strauss's operetta *Eine Nacht in Venedig*. He first appeared on the opera stage as Rodolfo in *La bohème* in 1960 at the State Opera in Varna, where he was employed until 1964. In the fall of the same year, he became a member of the Macedonian National Theatre, and in 1969, a member of the Croatian National Theatre Opera in Zagreb, where he worked as a soloist until his retirement in 1994. In addition to his engagement at the Croatian National Theatre Opera in Zagreb, he was a frequent guest at the opera houses in Belgrade, Novi Sad, Skopje, Ljubljana, Osijek, and Sarajevo, collaborating on numerous successful projects. He also participated in international tours outside the former Yugoslavia. Throughout his career, he performed more than 50 roles. Some of his most outstanding roles are: Otello (*Otello*), Radamès (*Aida*), Manrico (*Il trovatore*), Pollione (*Norma*), Herman (*Pikovaja dama*), and Edgardo (*Lucia di Lammermoor*).

This work provides a chronological overview of his life, as well as his artistic and pedagogical activities. Information about Stojanov's life and artistic career is presented in parallel based on his biography written by Marija Barbieri for her book *Bugarški pjevači na hrvatskoj opernoj sceni* and supplemented by archival sources, newspaper articles, and family stories. The research material for this work was gathered from the following locations: State Agency "Archives" in Sofia, State Archive Varna, National Theatre Sarajevo Archive, Museum of the National Theatre Belgrade, Croatian National Theatre Zagreb Archive, Croatian National Theatre Osijek Archive, and the Department for the History of Croatian Theatre at the Institute for Croatian Literature, Theatre, and Music of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb. The processed data bears witness to the significance of this artist for the theatrical life in the former Yugoslavia during the second half of the 20th century, and it can serve as a basis for further research into Stojanov's life and activities, as well as Croatian musical and theatrical life in general.

Keywords: Stojan Stojanov Gančev, opera, Croatian national theatre, dramatic tenor, Department for the History of Croatian Theatre, Croatian Academy of Sciences and Arts

1. UVOD

Stojan Stojanov Gančev (1929. – 2018.) je bio operni pjevač (dramski tenor) i vokalni pedagog. Rođen je u Bugarskoj gdje je i započeo svoju pjevačku karijeru u Državnom glazbenom kazalištu¹ [Nacionalen muzikalen teat'r] u Sofiji, a ubrzo stupio na opernu scenu u Državnoj operi u Varni [D'ržavna opera Varna]. Karijeru kao operni solist je nastavio po opernim kućama na prostoru bivše Jugoslavije. Prvo je postao član opere u Makedonskom narodnom kazalištu [Makedonski naroden teatar] u Skopju, a zatim u Hrvatskom narodnom kazalištu (dalje: HNK) u Zagrebu gdje je ostao sve do umirovljenja 1994. godine. Osim angažmana u matičnoj kući, ostvario je brojna gostovanja u beogradskoj, novosadskoj, ljubljanskoj, skopskoj, osječkoj i sarajevskoj Operi s kojima je realizirao niz uspješnih projekata te gostovanja izvan granica tadašnje Jugoslavije. Cilj ovog rada je bio kronološki prikazati njegov život i djelovanje u svim kazališnim institucijama u kojima je bio zaposlen, nadopuniti već poznate podatke te dodati informacije o njegovom ranom životu i karijeri. Zadatak rada bio je utvrditi u kojim predstavama i u kojim ulogama je nastupao u pojedinom kazalištu, te gdje je bilo moguće, istražiti recepciju njegovog djelovanja na temelju kritika i članaka u tisku. Još jedan zadatak je bio prikazati osnovne podatke o njegovom pedagoškom radu.

Za razumijevanje ovog rada te pjevačke karijere Stojana Stojanova Gančeva potrebno je razumjeti njegov tip glasa. On je bio dramski tenor. To su izuzetno snažni, prodorni, teški glasovi tamnije boje te su vrlo rijetki i cjenjeni. Ovisno o ulogama, odnosno repertoaru prema kojem se orijentiraju, dijele se na tri skupine: talijanske, njemačke te francuske dramske tenore. Dramski tenori su u operi prvi pjevači (*primo uomo*).²

Na početku ovog rada donosi se pregled dosadašnjih istraživanja zadane teme. Najvažniji izvor koji služi kao temelj ovom diplomskom radu je biografija Stojana Stojanova Gančeva koju je napisala Marija Barbieri za svoju knjigu *Bugarski pjevači na hrvatskoj opernoj sceni*.³ Osim literature o samom umjetniku koji je predmet ovog rada, za potrebe kontekstualizacije, konzultirana je i literatura o životu i djelovanju drugih opernih umjetnika, kako domaćih tako i

¹ Navod u slobodnom prijevodu autorice, imena svih institucija biti će prevedena na hrvatski jezik.

² Nikola CVEJIĆ: *Savremeni belkanto*, Beograd: Univerzitet umetnosti u Beogradu, 1980, 157.

³ Marija BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, Zagreb: Hrvatsko-bugarsko društvo – Hrvatsko narodno kazalište, 2006, 163-184.

stranih, koji su djelovali u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu u 20. stoljeću, s obzirom da je Stojanov u zagrebačkoj kazališnoj kući proveo većinu svoje karijere.

Poglavlje Metodologija istraživanja donosi pregled mjesta na kojima su prikupljeni izvori te opisuje kakva vrsta građe je pronađena na pojedinom mjestu.

Središnji dio rada je kronološki organiziran te paralelno prati Stojanovljev život i umjetničko djelovanje. Tri poglavlja koja čine središnji dio rada su sistematizirana prema državama u kojima je Stojanov živio te su određena vremenom koje je u njima i proveo. U poglavlju Godine u Bugarskoj donose se općenite informacije o njegovom ranom životu, a nadalje je podijeljeno prema angažmanima u Državnom glazbenom kazalištu u Sofiji te u Državnoj operi u Varni. Poglavlje Godine u Sjevernoj Makedoniji donosi pregled njegovog djelovanja u Makedonskom narodnom kazalištu. Posljednje poglavlje središnjeg dijela opisuje godine u Hrvatskoj koje su sistematizirane prema sezonama u HNK-u u Zagrebu gdje je proveo najveći dio svoje karijere. Uz zaposlenje u HNK-u, navedeni su i njegovi gostujući angažmani od kojih se posebno ističu oni u Beogradu. Poglavlje Pedagoški rad donosi osnovne podatke o radu Stojana Stojanova Gančeva kao pjevačkog pedagoga izdvajajući primjere nekolicine njegovih bivših učenika koji su postigli značajan uspjeh u svijetu opere.

Kraj rada čini zaključak koji donosi rezime najbitnijih podataka prikupljenih istraživanjem. Ovaj rad predstavlja sveobuhvatan pregled života i karijere Stojana Stojanova Gančeva, ističući njegov izniman doprinos svijetu opere i vokalne pedagogije unutar regionalnog okvira bivše Jugoslavije.

2. PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

O Stojanu Stojanovu Gančevu u literaturi nema puno podataka. Dvije natuknice o njemu nalazimo u hrvatskoj enciklopedijskoj i leksikografskoj literaturi. Natuknicu u *Muzičkoj enciklopediji* je napisao Krešimir Kovačević.⁴ Tamo su navedeni podaci o Stojanovljevom školovanju, angažmanima u opernim kućama, zapažene uloge i nagrade. Natuknica iz *Leksikona jugoslavenske muzike* donosi iste podatke kao i ona iz *MELZ-a*, no, s dodatnim opisom koji pruža uvid u kvalitete njegovog glasa, te su pritom izdvojene nove značajne uloge s kojima je Stojanov obogatio svoj repertoar u vremenu 1977. – 1984. godine.⁵

Iste godine (1984.) kad je objavljen drugi svezak *Leksikona jugoslavenske muzike*, Opera HNK-a u Zagrebu je izdala knjižicu pod naslovom *Stojan Stojanov – Gančev*.⁶ Na samoj knjižici nije naveden poticaj za njezino objavljivanje, no, Stojanov je tada već 15 godina bio član zagrebačke Opere s nizom ostvarenih kreacija i brojnim nastupima. Stoga je moguće kako je knjižica izdana povodom 15-te obljetnice njegovog umjetničkog djelovanja u HNK-u. Tekst knjižice preveden je i na engleski jezik, omogućavajući pristup značajnim informacijama o umjetnikovom životu i radu čitateljima izvan hrvatskog jezičnog područja. Uz podatke o njegovom školovanju, angažmanima u opernim kućama te dijelu uloga koje je tumačio, knjižica također sadrži i anegdote vezane uz Stojanovljevu odluku da se posveti pjevačkoj karijeri. Spomenute su i dogodovštine sa samih početaka na opernoj sceni, nabrojane njegove uspješne uloge te gostovanja i nagrade koje potvrđuju njegov umjetnički ugled u bivšoj Jugoslaviji. Nadalje, u knjižici se nalazi i nekoliko kritika o nastupima Stojana Stojanova Gančeva, no, s oskudnim informacijama o izvoru – navedeni su samo gradovi u kojima su novine objavljene, te njihovo ime. Opsežna monografija HNK-a *Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, 1860.-1985*. Stojana Stojanova Gančeva spominje kao izvođača koji se nakon 1970. afirmirao kao operni umjetnik.⁷

Najopsežniji tekst o Stojanovljevom životu i karijeri je napisala Marija Barbieri za svoju knjigu *Bugarski pjevači na hrvatskoj opernoj sceni* te on čini glavnu okosnicu ovog rada, pogotovo

⁴ Krešimir KOVAČEVIĆ: Stojanov, Stojan, *MELZ*, sv. 3, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1977, 461.

⁵ Krešimir KOVAČEVIĆ: Stojanov (Gančev), Stojan, *Leksikon jugoslavenske muzike*, sv. 2, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 1984, 379.

⁶ Ratko ČANGALOVIĆ: Stojan Stojanov – Gančev, Zagreb: Opera HNK, 1984.

⁷ Nikola BATUŠIĆ (ur.): *Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, 1840 – 1860 – 1992*, Zagreb: HNK - Školska knjiga, 1992, 145.

u dijelu u kojem piše o njegovoj karijeri u Zagrebu.⁸ Barbieri je Stojanovljevu kazališnu djelatnost u Bugarskoj i Sjevernoj Makedoniji tek spomenula, dok je djelatnost u HNK-u u Zagrebu opisala kronološki te potkrijepila glazbenim kritikama iz novina. Ona je, također, popisala sve uloge koje je Stojanov pjevao u HNK-u u Zagrebu, Osijeku i Rijeci zajedno s datumima prvih nastupa u tim ulogama. Nadalje, popisala je Stojanovljeve nastupe u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski, nastupe na Dubrovačkim ljetnim igrama, Splitskom ljetu te na Opernoj sezoni Pula. Popis uloga u ovom radu razlikuje se od Barbierinog utoliko što je proširen ulogama koje je Stojanov izveo u Beogradu i Skopju. Osim samog popisa uloga, u ovom radu su popisane i sve predstave u kojima je Stojanov sudjelovao u HNK-u u Zagrebu od 1969. – 1992. godine. Sličan tekst iste autorice uvršten je i u internetski *Leksikon hrvatskih opernih pjevača*.⁹ Na internetskim stranicama HNK-a objavljen je prigodni tekst *in memoriam* prigodom smrti Stojanova kao dugogodišnjeg člana Opere. U njemu očekivano nema novih podataka o njegovom djelovanju.¹⁰ Stojanov je bio član Nacionalne zajednice Bugara u Hrvatskoj, stoga se kratak tekst napisan povodom njegove smrti nalazi i na njihovoj internetskoj stranici.¹¹ Taj tekst pokazuje koliko je Stojanov bio cijenjen unutar svoje zajednice. Svjedoči i o njegovom radu kao dugogodišnjeg predsjednika Bugarske crkvene općine, kao i o njegovom pozitivnom utjecaju na cijelu zajednicu. No, pored tih informacija, tekst ne donosi nove biografske podatke koji bi mogli pomoći pri opisu njegove umjetničke karijere i života.

Trenutačno ne postoji dostupna literatura koja pruža detaljan uvid u opis rane pjevačke karijere Stojana Stojanova Gančeva, no, knjiga *B'lgarski muzikalen teat'r 1890 – 2010* donosi pregled povijesti i repertoara Državnog glazbenog kazališta u Sofiji na temelju kojeg je moguće pretpostaviti u kojima je predstavama nastupao.¹² Značajan izvor podataka o Stojanovljevom angažmanu u Makedonskom narodnom kazalištu je knjiga *Makedonski naroden teatar letopis*

⁸ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 163-184.

⁹ Marija BARBIERI: Stojan Stojanov, *Leksikon hrvatskih opernih pjevača online*, 2020, <<http://opera.hr/index.php?p=article&id=198>> (28. 7. 2023).

¹⁰ ***: In memoriam Stojan Stojanov Gančev, Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, internetska stranica, 2018, <<https://www.hnk.hr/hr/novosti/memori-am-stojan-stojanov/>> (28. 7. 2023).

¹¹ Diana GLASNOVA: In memoriam Stojan Stojanov Gančev, Bugari u Hrvatskoj, internetska stranica, 2019, <<https://www.bugari-u-hrvatskoj.com/hr/in-memori-am/>> (28. 7. 2023).

¹² Rozalija BIKS – Anelija JANEVA – Rumjana KARAKOSTOVA – Miglena CENOVA-NUŠEVA – Emilija ŽUMIĆ: *B'lgarski muzikalen teat'r 1890 – 2010 opera balet opereta mjuzik'l*, Sofija: Geja-libris, 2015.

1945. – 1995.¹³ Knjiga sadrži popis svih premijernih predstava sa datumima izvedba, imenima solista, dirigenata i režisera.

Ponajviše zahvaljujući predanom radu Marije Barbieri, karijere hrvatskih opernih pjevača te stranaca koji su djelovali u kazalištima na području današnje Republike Hrvatske od početka 20. stoljeća pa sve do danas, veoma su dobro zabilježene. Najvažniji izvor podataka je leksikon opernih umjetnika na internetskoj stranici *Opera.hr*.

Inozemni umjetnici, a pogotovo oni iz susjedne Slovenije te iz udaljenijih država kao što je Bugarska, su imali veliko značenje za hrvatsku opernu scenu. Tome svjedoče i dvije publikacije koje istražuju njihov doprinos i prisutnost na hrvatskim pozornicama: *Slovenski umjetnici na hrvatskim pozornicama*¹⁴ te, već ranije spomenuta, *Bugarski pjevači na hrvatskoj opernoj sceni*. Koliko su slovenski umjetnici bili bitni za hrvatsku kazališnu scenu, pokazuje i činjenica da knjiga *Slovenski umjetnici na hrvatskim pozornicama*, osim o onima koji su djelovali na području opere, govori i o umjetnicima koji su djelovali na području drame i baleta. Od 20 opernih pjevača spomenutih u navedenoj knjizi kao najznačajniji mogu se istaknuti Josip Križaj, Josip Gostič, Josip Šutej te Noni Žunec.

Knjiga o bugarskim pjevačima spominje sveukupno 84 glazbena umjetnika, a organizirana je u tri dijela. Prvi dio se odnosi na razdoblje između 1920. – 1945. godine te kategorizira izvođače u dvije ključne skupine: one koji su bili u stalnom angažmanu kao što su Petar Raičev i Stojan Kolarov te povremene goste. Posebno se ističe Kolarov koji je pjevao isti usko specijalizirani dramski repertoar kao i Stojanov.¹⁵ Drugi dio knjige je posvećen isključivo Marijani Radev i Gregoru Radevu zbog njihovog posebnog umjetničkog doprinosa kazališnom životu. Treći dio se odnosi na razdoblje od 1945. – 2006. godine, a izvođači su ovdje podijeljeni u četiri skupine: one u stalnom angažmanu, stalne goste, povremene goste od 1945. – 1969. te povremene goste od 1969. – 2006. Stojanov je u skupini onih u stalnom angažmanu od 1945. – 2006. sa još 11 opernih pjevača. To su: Jana Puleva, Boris Marinov, Filka Dimitrova-Pletikosić, Ivan Stefanov, Elena

¹³ Riste STEFANOVSKI – Slavomir MARINKOVIĆ: *Makedonski naroden teatar letopis 1945. – 1995.*, Skopje: Makedonski naroden teatar, 1995, 113-116.

¹⁴ Branko HEĆIMOVIĆ – Marija BARBIERI – Henrik NEUBAUER: *Slovenski umjetnici na hrvatskim pozornicama = Slovenski umjetnici na hrvatskih odrih*, Zagreb: Slovenski dom, 2011.

¹⁵ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 29.

Hristova, Anastasija Božikova (Dimitrova), Georgi Božikov, Cvjetana Dukova, Penka Turnšek, Petja Tataj, Neško Nešev i Veneta Janeva Iveljić.

Leksikon hrvatskih opernih pjevača na portalu *Opera.hr* nudi bogat repozitorij biografija opernih pjevača, no, monografije u tiskanom obliku posvećene određenom pjevaču, objavljuju se vrlo rijetko. Unutar postojećeg korpusa tiskanih monografija, ističu se monografije posvećene sljedećim umjetnicima koji su djelovali u 20. stoljeću: Franjo Godec (1917. – 1999.),¹⁶ Nada Tončić (1909. – 1998.),¹⁷ Marko Vušković (1877. – 1960.)¹⁸ te Ivanka Boljkovac (1955.).¹⁹ Monografiju Franje Godeca su pisale zajedno Marija i Barbara Riman. U knjizi prvo daju politički kontekst grada Rijeke nakon Drugog svjetskog rata, potom opisuju riječko kazalište u poslijeratnom razdoblju, a tek onda analiziraju umjetnikov život i karijeru. Informacije su iznesene na način da je životopis Franje Godeca odvojen od njegove umjetničke karijere. Također, autorice su u knjizi odvojile njegovo djelovanje na opernoj sceni od njegove koncertne karijere. Opernu karijeru su sistematizirale prema sezonama koje je Godec odradio u HNK-u u Rijeci. U konačnici, monografija donosi i odvojen popis opernih te koncertnih nastupa. Monografiju Nade Tončić napisala je Marija Barbieri te su poglavlja sistematizirana slično kao i u monografiji Franje Godeca. Životopis je pritom odvojen od umjetničke karijere koja je organizirana prema djelovanju Nade Tončić u HNK-u u Zagrebu. Kraj monografije donosi popis uloga te kritike zapaženih nastupa. Monografija Marka Vuškovića, koju je također napisala Marija Barbieri, organizirana je prema angažmanima u gradovima, a dio koji se bavi njegovim djelovanjem u HNK-u u Zagrebu opisan je po sezonama dok se na kraju knjige donosi popis uloga i nastupa. Monografija Ivanke Boljkovac, još jedno djelo Marije Barbieri, vrlo se razlikuje od onih prethodno navedenih. Ponajprije, donosi mnogo detaljnije podatke o umjetničnom djetinjstvu i školovanju, dok je središnji dio knjige organiziran prema ulogama koje je izvodila. Monografija nadalje opisuje njezine nastupe u baletima, kvartetima, njezinu koncertnu djelatnost, trajne studijske snimke te osvojene nagrade.

Kao relevantna komparativna građa, posebno se može izdvojiti monografija Josipa Gostića koju je također napisala Marija Barbieri, no, ovog puta u suradnji s Marjanom Mrak.²⁰ Gostič je

¹⁶ Marija RIMAN – Barbara RIMAN: *Franjo Godec: život i djelo*, Rijeka: Ustanova „Ivan Matetić Ronjgov“, 2011.

¹⁷ Marija BARBIERI: *Nada Tončić: život i djelo*, Zagreb: Ex libris, 2014.

¹⁸ Marija BARBIERI: *Marko Vušković: Supetranin svjetskog glasa*, Supetar: Narodna knjižnica Supetar, 2019.

¹⁹ Marija BARBIERI: *Naša Ivanka Boljkovac*, Zagreb: Umjetnička organizacija metropolis, 2022.

²⁰ Marija BARBIERI – Marjana MRAK: *Josip Gostič*, Homec: Kulturno društvo Jože Gostića, 2000.

bio operni pjevač porijeklom iz Slovenije te je, kao i Stojanov, bio dramski tenor. Oboje su sagradili značajne karijere u zgradi HNK-a u Zagrebu, te su pjevali isti usko specijalizirani dramski repertoar. Gostič je pjevao sve do 1963. godine kad je i preminuo. Posljednji Gostičev nastup u HNK-u u Zagrebu je bio 12. listopada 1963. kad je pjevao Manrica u operi *Il trovatore*, a Stojanov je postao član zagrebačke Opere u jesen 1969. godine. Barbieri je istaknula kako je upravo on popunio repertoar koji od vremena Josipa Gostiča nije bio pokriven, te kako je u tom trenutku HNK-u u Zagrebu trebao takav tip glasa.²¹ Gostičeva biografija prati paralelno njegov život i umjetničko djelovanje te je poslužila kao idejni predložak za sistematizaciju Stojanovljeve u ovom radu.

²¹ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 163.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

S obzirom da u postojećoj literaturi o Stojanu Stojanovu Gančevu mnogi dijelovi njegova života i djelovanja nisu do kraja definirani ili su spomenuti samo sporadično, u okviru ovog rada poduzeto je i opsežno terensko istraživanje u potrazi za primarnim izvorima. Bilo je planirano provesti terensko istraživanje u gradovima u kojima je Stojanov živio te u institucijama u kojima je bio zaposlen. U Bugarskoj, to su Sofijska opera i balet [Sofijska opera i balet] te Državno glazbeno kazalište u Sofiji, u Sjevernoj Makedoniji Makedonsko narodno kazalište u Skopju, te u Hrvatskoj Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu. Prema navodima u literaturi gdje se Stojanov spominje kao stalan gost beogradske, novosadske, osječke, riječke te sarajevske Opere, bilo je planirano stupiti u kontakt i s tamošnjim arhivima, te gdje je bilo moguće, provesti terensko istraživanje.²² To je ostvareno u Skopju, Sarajevu, Sofiji i Zagrebu. Terenska istraživanja su započela u siječnju 2022. te trajala do srpnja 2023. godine i sama sam ih financirala.

Prvo terensko istraživanje je bilo provedeno u Sjevernoj Makedoniji od 31. siječnja do 5. veljače 2022. godine. Jezična barijera je postojala, no, do informacija je bilo lako doći zato što su mnogi zaposlenici Makedonskog narodnog kazališta s kojima je ostvaren kontakt razumjeli i pričali hrvatski ili srpski jezik. Makedonsko narodno kazalište je nakon 1963. bilo razrušeno od potresa, a nakon nekog vremena pogodio ga je i požar zbog kojeg nedostaju ključni dokumenti za ovo istraživanje – kazališne cedulje. Međutim, djelatnici Arhiva Makedonskog narodnog kazališta su me uputili na knjigu *Makedonski naroden teatar letopis 1945. – 1995.* koja je dio tamošnjeg fonda.²³ Knjiga donosi pregled datuma svih opernih premijera te operne soliste koji su u njima sudjelovali, a za ovaj rad je značajna zato što spominje Stojana Stojanova Gančeva. Internetska stranica *kritiki.mk*, *Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.)*, na koju su me također uputili djelatnici Arhiva, čini digitalni arhiv makedonskih muzičkih kritika te sadrži dvanaest članaka u kojima se spominje Stojan Stojanov Gančev.²⁴ Oni uglavnom prate datume premijernih predstava, a neke donose i novosti vezane za repertoar u Makedonskom narodnom kazalištu.

²² M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 163.

²³ R. STEFANOVSKI – S. MARINKOVIĆ: *Makedonski naroden teatar letopis 1945. – 1995.*

²⁴ Marko KOLOVSKI (ur.): *Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.)*, <<https://kritiki.mk/>> (29. 7. 2023).

U ožujku 2022. godine sam putem e-pošte stupila u kontakt s Antem Kolobarićem, djelatnikom Arhiva Hrvatskog narodnog kazalištu u Osijeku koji mi je povratno poslao popis Stojanovljevih nastupa unutar tog kazališta. Ti su nastupi popisani u sklopu ovog rada u poglavlju Godine u Hrvatskoj 1969. – 2018.

Pored HNK-a u Zagrebu, drugo najvažnije kazalište u razdoblju od 1969. – 1990. za Stojanova je bilo Narodno pozorište Beograd. S obzirom da u toku izrade ovog rada nije bilo moguće organizirati istraživanje i na toj lokaciji, podatke o nastupima Stojana Stojanova Gančeva u Beogradu dobila sam od Dragana Stevovića, direktora Muzeja Narodnog pozorišta u Beogradu. On mi je 26. travnja 2022. godine putem e-pošte poslao popis njegovih gostovanja. Što se kritika tiče za Stojanovljeve nastupe u Beogradu, uzevši u obzir velik broj izvedba, moguće je jedino pretpostaviti kako ih je bilo mnogo, no, one također ostaju za buduće istraživanje ove teme.

Na temelju navoda Marije Barbieri te navoda iz knjige *Sarajevska opera 1946. – 2006.* koja spominje Stojanova kao stalnog gosta Narodnog pozorišta u Sarajevu više od 20 godina, istraživanje je provedeno i na toj lokaciji u vremenu od 5. do 8. listopada 2022.²⁵ Kazališne cedulje se čuvaju u kazališnom arhivu, uvezene u knjige po sezonama. U ovoj fazi istraživanja pronađeno je sveukupno jedanaest gostovanja u razdoblju od 1965. do 1976. godine, dok kazališne cedulje iz razdoblja od 1977. – 1994. zasad nisu istražene.

Prve dvije institucije u kojima je, prema navodima u literaturi, Stojanov bio zaposlen su Sofijska opera i balet te Državno glazbeno kazalište u Sofiji, stoga su one odabrane kao dvije moguće lokacije za terensko istraživanje. Zbog jezičnih specifičnosti, u istraživanje je trebao biti uključen i prevoditelj. U periodu istraživanja u Sofiji (24. do 28. travnja 2023.) pristup arhivu Sofijske opere nije bio moguć, a time i istraživanje na toj lokaciji. Državno glazbeno kazalište u Sofiji je mjesto gdje je Stojanov bio angažiran od 1957. – 1960. godine, no, tamošnji arhiv ne čuva materijale starije od 50 godina. Na muzičkom odjelu Nacionalne biblioteke Sv. Ćiril i Metod [Nacionalna biblioteka Sv. Kiril i Metodij] u Sofiji nije pronađena niti jedna publikacija koja ga spominje, a pretraživanje su vršili tamošnji zaposlenici na temelju imena i prezimena umjetnika te institucija u kojima je bio zaposlen. Činjenica kako Stojanov nije spominjan u tamošnjoj literaturi

²⁵ Hrvoje ŠAPINA – Amila BAKŠIĆ – Ivica ŠARIĆ – Ognjen BOMOŠTAR – Ninoslav VERBER: *Sarajevska opera 1946. – 2006.*, Sarajevo: Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo – Narodno pozorište Sarajevo, 2006, 240; M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 163.

nije iznenađujuća s obzirom da je u Sofiji svoju karijeru tek započeo i tada još nije bio značajna umjetnička ličnost. Knjiga koja je već spomenuta te korištena za ovo istraživanje, *B'lgarski muzikalni teat'r 1890 – 2010*²⁶ dio je fonda Nacionalne biblioteke sv. Ćiril i Metod. Stojanov se u knjizi ne spominje, no, na temelju popisa djela koja su se izvodila u Državnom glazbenom kazalištu u Sofiji, moguće je pretpostaviti u kojim je predstavama sudjelovao. Vrlo bitni podaci koji se navode u poglavlju Godine u Bugarskoj 1929. – 1964. u ovom radu su pronađeni u Državnoj agenciji „Arhivi“ [Državna agencija „Arhivi“] u Sofiji. Fond u kojem se nalaze informacije o Stojanovu pohranjen je u arhivu u Varni te je za potrebe ovog istraživanja skeniran i popisao. Popis je priložen na kraju rada (Prilog 10.1. Popis dokumenata dosjea Stojan Stojanov Gančev iz Državnog arhiva Varna, fond Varna 491-1-91) dok će digitalne preslike biti dostupne u Odsjeku za povijest hrvatske glazbe HAZU za mogućnost daljnjih istraživanja. U fondu se nalaze dokumenti koji su vezani isključivo za njegov angažman u Državnoj operi u Varni: njegova autobiografija priložena uz molbu za posao, ugovori o radu te ugovori o prekidu radnog odnosa. Dokumenti ukazuju kako je Stojanov bio solist Državne opere u Varni u razdoblju od 1960. – 1964, dok postojeća literatura navodi kako je u to vrijeme bio solist Sofijske opere.²⁷ Za potrebe ovog rada, u Državnoj agenciji „Arhivi“ istražen je fond koji sadrži sve plakate, programske knjižice te kazališne cedulje iz razdoblja od 1960. do 1965, vezane za Sofijsku operu i balet. Ime Stojana Stojanova Gančeva se nigdje ne spominje što potvrđuje netočan navod u prijašnjim biografijama ovog pjevača. Državni arhiv u Varni čuva programske knjižice te kazališne cedulje koje bi mogle dati uvid u repertoar i uloge koje je Stojanov pjevao u Državnoj operi u Varni. One zasad ostaju za nastavak istraživanja ove teme. Blagovesta Karnobatlova-Dobrev, prva supruga Stojanova, bila je jedna od najbitnijih i najprominentnijih pjevačkih figura u Bugarskoj, a danas je u mirovini. Stojanov se spominje u njezinoj biografiji, knjizi pod nazivom *Blagovesta Karnabatlova-Dobrev, Bog mi dade glas*, no, ta knjiga također ostaje za nastavak istraživanja ove teme.²⁸

²⁶ Rozalija BIKS – Anelija JANEVA – Rumjana KARAKOSTOVA – Miglena CENOVA-NUŠEVA – Emilija ŽUMIĆ: *B'lgarski muzikalen teat'r 1890 – 2010 opera balet opereta mjuzik'l*, Sofija: Geja-libris, 2015.

²⁷ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 163; K. KOVAČEVIĆ: Stojanov, Stojan, *MELZ*, sv. 3, 1977, 460; K. KOVAČEVIĆ: Stojanov (Gančev), Stojan, *Leksikon jugoslavenske muzike*, sv. 2, 1984, 379; Ratko ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, Zagreb: Opera HNK, 1984.

²⁸ Margarita BASNAROVA-ATANASOVA: *Blagovesta Karnobatlova-Dobrev, Bog mi dade glas*, Sofija: Dima Omega Mebel, 2014. Zahvaljujem prof. Joanni Spassovoj-Dikovoj te prof. Margariti Basnarovoj-Atanasovoj za informaciju o knjizi.

Istraživanje u Zagrebu je bilo provedeno od listopada 2022. do srpnja 2023. godine. Dvije ključne lokacije u Zagrebu na kojima se nalaze materijali neophodni za istraživanje života i rada Stojana Stojanova Gančeva su arhiv HNK-a i Odsjek za povijest hrvatskog kazališta HAZU. U arhivu HNK-a se čuva dosje pod nazivom *Stojan Stojanov Gančev*, međutim, on nije javno dostupan. Razlog tome je taj što dosje sadrži osobne podatke ovog umjetnika i njegove obitelji čime podliježe Zakonu o zaštiti osobnih podataka, no, dostupan je za pregled u svrhe znanstvenog istraživanja. U dosjeu se nalaze ugovori o zasnivanju, produživanju i prekidu radnog odnosa, novinski izresci te slike sa scene. U kazališnoj zbirci Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta HAZU se čuvaju programske knjižice te kazališne cedulje, također raspoređene po sezonama, dok se u hemeroteći čuvaju sustavno prikupljeni izresci iz novina fokusirani na različita kazališna zbivanja, predstave, djelatnost članova kazališnih ansambala kao i kazališne uprave. Kritike iz hemeroteke Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta znatno su zastupljene i u istraživanjima Marije Barbieri.

Za posljednji dio rada koji se odnosi na pedagoški rad Stojana Stojanova Gančeva, uspostavila sam kontakte s nekadašnjim njegovim učenicima koji su postigli značajne uspjehe u svijetu opere. Neki od njih su: Toni Nežić, Vitomir Marof, Cvetan Stojanovski, Zoran Sotirov te Arijana Gigliani-Phillip. Kontakti su ostvareni na temelju osobnih poznanstva, a razgovori s njima odvijali su se djelomično strukturirano (s prethodno pripremljenim pitanjima), no, pretežno neformalno.

4. GODINE U BUGARSKOJ 1929. – 1964.

4. 1. RANI ŽIVOT I ŠKOLOVANJE

Stojan Stojanov Gančev rođen je 28. prosinca 1929. u malom gradu Ajtosu u Bugarskoj. Potječe iz siromašne obitelji. Njegova majka Binka bila je krojačica porijeklom iz Grčke. Otac, čije ime nije poznato, bio je rudar i mesar, a umro je dok je Stojanov još bio dijete. Imao je brata Paskala koji je po zanimanju bio inženjer elektrotehnike te polubrata Tonču. Stojanov je, kao i ostali članovi njegove obitelji, bio izuzetno politički aktivan. On o tome svjedoči u vlastitoj autobiografiji koja je pronađena u Državnom arhivu u Varni.²⁹ Njegov rani život nije nagovješćivao njegovo kasnije bavljenje umjetnošću. Također, Barbieri i Čangalović navode kako se Stojanov profesionalno bavio lakom atletikom, no, nije poznato u kojem periodu.³⁰ Sam umjetnik je to spomenuo kroz jedan intervju, ali nažalost u sklopu istraživanja u Bugarskoj nije pronađen niti jedan dokument koji bi potkrijepio tu tvrdnju.³¹ Za vrijeme drugog svjetskog rata Stojanov je bio član RMS-a, Radničkog omladinskog saveza [Rabotničeski mladežki s'juz], a nakon 9. rujna 1944. on i njegova braća su se priključili novonastalom Savezu komunističke omladine Dimitrov [Dimitrovski komunističeski mladežki s'juz] (DKMS), poznatiji pod skraćenim nazivom Komsomol. Godine 1944. Stojanov je radio kao tajnik u gimnaziji, nije poznato točno kojoj, gdje je bio zadužen za promoviranje DKMS-a. Od 1947. do 1949. je bio zaposlen u tvornici u Perniku gdje je za svoj predan rad čak bio i nagrađen od DKMS-a. Nakon rada u tvornici, 1949. bio je u vojarni u Plovdivu gdje je morao odraditi obavezni vojni rok u trajanju od tri godine, nakon čega se 1952. godine preselio u Burgas gdje je tokom ljeta radio u pomorskoj luci na istovarivanju i tovaranju brodova koji su prevozili trgovačka dobra.³² Uz taj posao, radio je također i kao mornar. U tom razdoblju njegovog života, kako navodi Ratko Čangalović, dogodio se ključan događaj zbog kojeg se Stojanov odlučio za pjevačku karijeru.³³ Jedne večeri je prevezio turiste iz Poljske, operne

²⁹ Stojan STOJANOV GANČEV: *Autobiografija*, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/2-3.

³⁰ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 163; R. ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, 1.

³¹ G. STEVČIĆ: *Otela treba voljeti, Borba*, 14. 10. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII 6. 5. 1985. – 25. 12. 1989.

³² Stojan STOJANOV GANČEV: *Autobiografija*, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/2-3.

³³ R. ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, 1.

pjevače iz Varšave. Ne znajući čime se bave, on je pred njima zapjevao. Skupina umjetnika se iznenadila kvalitetom njegova glasa te su ga potaknuli na odluku da školuje glas.³⁴

Ujesen 1952. Stojanov se priključio studentskom amaterskom zboru „Atanas Mančev“ gdje je ubrzo počeo pjevati solističke dionice u pojedinim zbornim djelima. Uz pjevanje u zboru pohađao je i privatne satove solo pjevanja, no, nije poznato tko mu je bio prvi profesor. Prijatelji su ga nagovorili da se prijavi na prijemni ispit za Muzičku akademiju u Sofiji.³⁵ Godine 1954. je pristupio prijemnom ispitu za kojeg je pripremio ariju Rodolpha iz Puccinijeve opere *La Bohème* i jednu pjesmu iz klasičnog repertoara *Lieda*. Od sto deset kandidata, Stojanov je bio prvi od deset koji su bili primljeni. Selekcija je bila vrlo rigorozna, no, Stojanov je uspio privući pažnju poznatog bugarskog vokalnog pedagoga Hrista Brmbarova u čiju klasu je primljen iste godine, dok je 1960. diplomirao.³⁶ Tijekom prvih godinu dana na Akademiji, Stojanov je morao steći solidnije glazbeno obrazovanje unutar Akademije nakon čega je primljen kao redoviti student. Do kraja studija pjevanja na Muzičkoj akademiji u Sofiji, sve je godine završio s odličnim uspjehom. Osim obrazovanja glasa kod Brmbarova, svi pjevači na Muzičkoj akademiji u Sofiji su stjecali i vrlo široku naobrazbu opće kulture. Po završetku studija pjevanja, počeo je studirati i režiju kod Dragana Kardžieva. Stojanov je 1957, kao student treće godine pjevanja, debitirao u sofijskom Državnom glazbenom kazalištu kao Caramello u opereti *Eine Nacht in Venedig* Johanna Straussa te je potom bio angažiran. Državno glazbeno kazalište njegovalo je veoma širok repertoar te je Stojanov tamo svladao niz uloga u operetama.³⁷ Kao solist djelovao je u Državnom glazbenom kazalištu od 1957. – 1960. godine, dakle, do kraja studija. Godine 1960. postao je član Državne Opere u Varni gdje je bio angažiran do 1964.

Već za vrijeme studija, Stojanov je kao tek mladi operni umjetnik bio zapažen na velikim međunarodnim natjecanjima gdje je ostvario izuzetne rezultate. Godine 1957. je osvojio zlatnu medalju na Omladinskom festivalu u Moskvi, dok je 1959. dobio prvu nagradu na natjecanju „Ferenc Erkel“ u Budimpešti i Diplomom Omladinskog festivala u Beču. U vrijeme zaposlenja u Državnoj operi u Varni 1961. osvojio je prvu nagradu za herojski repertoar na natjecanju u Sofiji.³⁸

³⁴ R. ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, 1.

³⁵ R. ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, 1.

³⁶ R. ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, 1.

³⁷ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 163.

³⁸ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 163.

4.2. ANGAŽMAN U DRŽAVNOM GLAZBENOM KAZALIŠTU U SOFIJI 1957. – 1960.

Kao što je već spomenuto, Stojanov je 1957. godine debitirao u Državnom glazbenom kazalištu u opereti *Eine Nacht in Venedig* Johanna Straussa. Kako je politika bila usko vezana uz svaku djelatnost, a Stojanov izuzetno politički aktivan, 1958. je počeo djelovati kao tajnik DKMS-a, ali ovaj put za kazalište u kojem je nastupao. Samo Državno glazbeno kazalište je 50-ih godina prošlog stoljeća prolazilo kroz burno razdoblje. Nakon niza neuspješnih pokušaja reforme tradicionalnih opereta i kazališta, Državno glazbeno kazalište uređeno je prema sovjetskom modelu te su se na repertoaru našle mnoge moskovske operete kao na primjer *Bjalata akacija* te *Celuvkata na čanita*.³⁹ Zbog toga su osim iskusnih i dugogodišnjih umjetnika, 1957. zaposlili mnogo mladih studenata. Htjeli su im dati priliku kako bi došli na scenu te započeli svoju karijeru.⁴⁰ Što se tiče Stojanova, ostale uloge koje je tamo pjevao i dalje ostaju nepoznanica, no, na temelju knjige *B'lgarski muzikalen teat'r* moguće je navesti djela koja su se u sezonama 1957./58. – 1959./60. izvela u tom kazalištu na temelju čega se može pretpostaviti mogući repertoar u kojem je i Stojanov potencijalno sudjelovao.⁴¹

Tablica 1: Operete izvedene u Državnom glazbenom kazalištu u sezonama 1957./58. – 1959./60.

	Skladatelj	Djelo	Sezona
1.	Dunajevski, Isak	<i>Bjalata akacija</i>	1957./58.
2.	Hadžiev, Paraškev	<i>Madam San-Žen</i>	1957./58.
3.	Kálmán, Emmerich	<i>Die Zirkusprinzessin</i>	1959./60.
4.	Karastojanov, Asen	<i>B'lgari ot staro vreme</i>	1958./59.
5.	Lehár, Franz	<i>Die lustige Witwe</i>	1957./58.
6.	Milyutin, Yuri	<i>Celuvkata na čanita</i>	1958./59.
7.	Offenbach, Jacques	<i>Orphèe aux enfers</i>	1958./59.
8.	Raičev, Viktor	<i>Bal na ženite</i>	1959./60.

³⁹ R. BIKS – A. JANEVA – R. KARAKOSTOVA – M. CENOVA-NUŠEVA – E. ŽUMIĆ: *B'lgarski muzikalen teat'r 1890 – 2010 opera balet opereta mjuzik'l*, 2015, 294.

⁴⁰ R. BIKS – A. JANEVA – R. KARAKOSTOVA – M. CENOVA-NUŠEVA – E. ŽUMIĆ: *B'lgarski muzikalen teat'r 1890 – 2010 opera balet opereta mjuzik'l*, 306.

⁴¹ R. BIKS – A. JANEVA – R. KARAKOSTOVA – M. CENOVA-NUŠEVA – E. ŽUMIĆ: *B'lgarski muzikalen teat'r 1890 – 2010 opera balet opereta mjuzik'l*, 306-380.

9.	Raičev, Viktor	<i>Mladostta na maestroto</i>	1957./58.
10.	Raičev, Viktor	<i>Pokoritel na zemi i s'rca</i>	1957./58.
11.	Strauss, Johan	<i>Eine Nacht in Venedig</i>	1957./58., 1959./60.
12.	Volčev, Dimitor	<i>Vreme za ljubov</i>	1959./60.

4.3. ANGAŽMAN U DRŽAVNOJ OPERI U VARNI 1960. – 1964.⁴²

Dana 26. listopada 1960. godine Stojanov je uputio pismo Dimitrovu, direktoru Državne opere u Varni, u kojem je izrazio svoj interes za angažmanom kao umjetnik solist.⁴³ U svom dopisu, Stojanov je tražio radno mjesto, a pritom je priložio i autobiografiju koja donosi vrlo vrijedne podatke o njegovom ranom životu.⁴⁴ Dana 21. studenog iste godine, Stojanov je službeno postao član Državne opere potpisavši ugovor o radu. Prema sadržaju ugovora, on je prvotno počeo raditi kao „pomoćni umjetnik koncert majstor“.⁴⁵ Dokument priložen uz ugovor o radu ukazuje na njegovu plaću koja je iznosila 825 leva mjesečno.⁴⁶ U veljači sljedeće godine (7. 2. 1961.) bio je promoviran u umjetnike treće kategorije.⁴⁷ Navedeni ugovor je bio produžen 31. prosinca 1961, a vrijedio je sve do 1. studenog 1963. godine.⁴⁸ U petom mjesecu 1961, Državna opera u Varni mu je financirala troškove puta i sudjelovanja na opernoj radionici u Sofijskoj operi održanoj od 8.-13. svibnja.⁴⁹ Ta radionica je ujedno bila i audicija gdje su se birali natjecatelji za sudjelovanje na natjecanju za mlade operne umjetnike u Sofijskoj operi. Umjetnici su na toj radionici pripremali

⁴² Ovo poglavlje je napisano na temelju do sada nepoznate arhivske dokumentacije iz Državnog arhiva Varna, Varna (Bugarska), fond Varna 491-1-91/1-18 Stojan Stojanov Gančev, zbog čega ima mnogo više detalja u podacima u odnosu na ostale dijelove teksta.

⁴³ Stojan STOJANOV GANČEV: Molba za posao, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/1.

⁴⁴ Stojan STOJANOV GANČEV: Autobiografija, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/2-3.

⁴⁵ Usp. Emil TRIFONOV: Ugovor o radu, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/4.

⁴⁶ Emil TRIFONOV: Odluka br. 620, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/5.

⁴⁷ Emil TRIFONOV: Odluka br. 79, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/6.

⁴⁸ Emil TRIFONOV: Odluka br. 809, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/7.

⁴⁹ V. Kr"stev: Odluka br. I-825, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/8.

arije iz opera kao što su *Don Carlos*, *Aida*, *Il trovatore* i druge.⁵⁰ Stojanov je bio jedan od umjetnika pjevača koji su bili izabrani za natjecanje, stoga mu je njegova matična operna kuća ponovo financirala put u Sofiju (16. svibnja do 15. lipnja) gdje se mjesec dana intenzivno pripremao.⁵¹ Godine 1963. je za svoj uspješan rad u operi u Varni dobio povišicu.⁵²

Repertoar koji je Stojanov pjevao u Varni za sada nije poznat te iziskuje daljnja istraživanja. Trenutačno je poznato kako je na sceni Državne opere u Varni debitirao kao Rodolfo u operi *La bohème*. Dokument iz arhiva u Varni od 27. travnja 1963. daje uvid u još jednu operu u kojoj je nastupao te u disciplinske mjere koje su se tad prakticirale. Tog dana je kasnio 25 minuta na probu opere *Manon Lescaut* autora Giacoma Puccinija i otišao ranije, stoga su ga kolege prijavili te za njega zahtijevali usmeni ukor.⁵³

Dana 17. srpnja 1964. godine, Stojanov je pisao molbu direktoru opere u Varni kako bi mu dozvolio odlazak u skopsku Operu na jednu godinu gdje mu je bilo ponuđeno mjesto umjetnika solista u sezoni 1964./65.⁵⁴ Tom prilikom, tadašnji direktor opere u Varni Emil Trifonov je napisao službeni opis karakteristika Stojana Stojanova Gančeva, te je taj dokument služio kao pismo preporuke za odlazak u inozemstvo. Direktor je pritom opisao Stojanova kao radišnog i discipliniranog pjevača koji je pjevao izrazito teške tenorske uloge te ih svladavao savršeno, a također ga je istaknuo i kao člana Bugarske komunističke partije koji je sudjelovao u političkim aktivnostima.⁵⁵ Službeni raskid ugovora Stojana Stojanova Gančeva s Državnom operom u Varni datiran je 22. kolovoza 1964. godine.⁵⁶

⁵⁰ V. Kr"stev: Odluka br. I-825, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/8.

⁵¹ V. Kr"stev: Odluka br. I-1902, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/9.

⁵² Emil TRIFONOV: Odluka br. 52, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/10.

⁵³ ***: Kontrolni list, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/11.

⁵⁴ Stojan STOJANOV GANČEV: Molba S. Stojanova direktoru Državne opere u Varni, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/13.

⁵⁵ Emil TRIFONOV: Službeni opis Stojana Gančeva, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/14.

⁵⁶ Emil TRIFONOV: Odluka br. 690, Državni arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna, dosje Stojan Stojanov Gančev, sign. 491-1-91/16.

5. GODINE U SJEVERNOJ MAKEDONIJI 1964. – 1969.

Od 1964. do 1969. Stojanov je bio solist Makedonskog narodnog kazališta u Skopju. Zgrada kazališta je u tom periodu bila djelomično razrušena kao posljedica potresa koji je pogodio Skopje 26. srpnja 1963. godine. Predstave su se stoga odvijale na drugoj lokaciji koja nije imala najbolje uvjete za postavljanje kompleksnih glazbeno scenskih djela kao što je opera, zbog čega ih je bilo izvedeno vrlo malo. Knjiga *Makedonski naroden teatar letopis 1945. – 1995.* donosi popis dijela repertoara te uloga koje je Stojanov tamo pjevao zajedno s datumima premijera.⁵⁷ No, broj njegovih nastupa zasigurno je veći ako uzmemo u obzir ostale izvedbe koje za sada još nisu utvrđene.

Tablica 2: Uloge koje je Stojan Stojanov Gančev premijerno izveo u Makedonskom narodnom kazalištu.

	Datum premijere	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1965-02-20	Verdi, Giuseppe	<i>Nabucco</i>	Ismaele
2.	1965-06-05	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
3.	1966-05-21	Puccini, Giacomo	<i>Il tabarro</i>	Luigi
4.	Nepoznat datum	Prošev, Toma	<i>Pajažina</i>	Nepoznata uloga
5.	1967-02-15	Gounod, Charles	<i>Faust</i>	Faust
6.	1967-10-11	Verdi, Giuseppe	<i>La traviata</i>	Alfredo Germont
7.	1968-05-20	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
8.	1968-11-05	Makedonski, Kiril	<i>Car Samuil</i>	Vasilij II
9.	1969-03-20	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník

Još u vrijeme Stojanovljevog angažmana u Državnoj operi u Varni, a u suradnji s Makedonskim narodnim kazalištem, u svibnju 1964. Stojanov je s Gjorgeom Tomovom, također bugarskim solistom, gostovao u makedonskim gradovima Kumanovo i Veles gdje se opera inače

⁵⁷ Riste STEFANOVSKI – Slavomir MARINKOVIĆ: *Makedonski naroden teatar letopis 1945. – 1995.*, Skopje: Makedonski naroden teatar, 1995.

nije izvodila. Ansambl je izveo *La traviatu*, operu Giuseppea Verdia te je Stojanovu bila dodijeljena uloga Alfreda Germonta. Tom prilikom, Vlado Čučkov je za njegov nastup napisao kritiku za novine *Nova Makedonija*. Izvedbu je ocijenio kao osrednju te napisao kako je Stojan Gančev, „osjećajan i impulzivan pjevač nakon nekog vremena zanemario čistoću intonacije radi lijepe dikcije te je u njegovom pjevačkom nastupu izostajalo tenorske metalne blistavosti što je uzrokovalo da krajevi pjevačkih fraza zvuče ponešto prazni, nedorečeni i suhiparni.“⁵⁸ Što se glumačkog pristupa tiče, Čučkov je iznio kako u „tumačenju lika nije izlazio iz okvira već ustaljenih glumačkih formula koje kriju opasnosti od jednog te istog scenskog verbalizma.“⁵⁹

Članak od 17. travnja 1965. donosi podatak o još jednoj ulozi koju je Stojanov igrao u Makedonskom narodnom kazalištu, a koja ne spada u premijerno izvedene predstave. Čučkov je u članku spomenuo ulogu Radamèsa iz opere *Aida* te pritom komentirao kako je možda u početku predstave bio prisutan zamor što je bio znak kako mladi pjevač kao Stojanov ne bi smio pjevati toliko često i takve teške ulogu.⁶⁰ To je bila posljednja izvedba *Aide* u Makedonskom narodnom kazalištu u sezoni 1964./65. u kojoj je nastupila grčka operna pjevačica Marija Kerestezi. Pred kraj iste sezone Stojanov je nastupio i kao Don José u operi *Carmen*, te je na premijeri opere pjevao zajedno s poznatom makedonskom pjevačicom Milkom Eftimovom. Kritičar Čučkov je Stojanova opisao kao mladog i muzikalnog pjevača koji je imao „izvanrednu dikciju te prijatan voluminozan glasovni materijal“,⁶¹ no, nastupom u toj operi nije oduševio. Stojanovljevo tumačenje lika je opisao kao jednostrano i sivo, a primijetio je kako je bio odsutan od ostatka radnje na sceni.⁶² Godine 1967. nastupao je kao Alfredo u operi *La traviata*.

U prosincu je bio angažiran u jednom vrlo zanimljivom projektu, baletu *Pesna nad pesnite*, makedonskog skladatelja Tome Proševa (1931. – 1996.), za kojeg je bilo potrebno angažirati

⁵⁸ Vlado ČUČKOV: Tri poznanstva, *Nova Makedonija*, (31. 5. 1964.) 6331, 7, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1964/05/31/tri-poznanstva/>> (30. 7. 2023). Tekstovi kritika su doneseni u slobodnom prijevodu autorice.

⁵⁹ Vlado ČUČKOV: Tri poznanstva, *Nova Makedonija*, (31. 5. 1964.) 6331, 7, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1964/05/31/tri-poznanstva/>> (30. 7. 2023).

⁶⁰ Vlado ČUČKOV: Gostovanje na Marija Krestezi, *Nova Makedonija*, (17. 4. 1965.) 6647, 4, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1965/04/17/gostuva-e-na-marija-kerestezi/>> (30. 7. 2023).

⁶¹ Vlado ČUČKOV: Dve pretstavi – dve premieri, *Nova Makedonija*, (20. 6. 1965.) 6708, 7, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1965/06/20/dve-pretstavi-dve-premieri/>> (30. 7. 2023).

⁶² Vlado ČUČKOV: Dve pretstavi – dve premieri, *Nova Makedonija*, (20. 6. 1965.) 6708, 7, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1965/06/20/dve-pretstavi-dve-premieri/>> (30. 7. 2023).

operne soliste, recitatore te zbor. Stojanov je u projektu nastupao kao solist.⁶³ Osim u ovom, nastupio je u još jednom djelu istog kompozitora, glazbenoj drami *Pajažina*.⁶⁴ U svibnju 1968. je interpretirao Pollionea u operi *Norma* te je ulogu ostvario uspješno, a predstavu je režirao Vasil Kjortošev, izuzetan makedonski režiser.⁶⁵ U ožujku 1969. godine na svoj repertoar u Makedonskom narodnom kazalištu je dodao novu ulogu, Jenika iz opere *Prodaná nevěsta*.

U travnju 1969. opera i balet Makedonskog narodnog kazališta su gostovali u Rumunjskoj, u gradovima Temišvar i Cluj-Napoca. Tamo su izveli operu Kirila Makedonskog pod nazivom *Car Samuil* gdje je Stojanov tumačio ulogu Vasilija II te ostvario jako dobru scensku kreaciju. Osim Stojanova, cijeli tim pjevača je bio veoma pohvaljen te su predstave bile odlično ocijenjene.⁶⁶

Nakon preseljenja u Zagreb, Stojanov je nastavio suradnju s Makedonskim narodnim kazalištem. U lipnju 1970. gostovao je s makedonskim solistima u Mannheimu gdje su izveli operu *Norma*. Stojanov je pritom tumačio svoju već uhodanu ulogu Pollionea. Kritika je za novine *Mannheim Morgen* napisala kako je pjevao s izrazitom baritonskom tamnoćom u glasu, te su ti ulomci kritike iz njemačkih novina preneseni u makedonskim novinama *Nova Makedonija*.⁶⁷ Dana 9. ožujka 1972. godine Stojanov je gostovao kao solist u Makedonskom narodnom kazalištu gdje je zajedno s njihovim ansamblom izveo operu *Don Carlos* u kojoj je tumačio naslovnog junaka. Iste je godine nastupio i na Majskim opernim večerama. Kritika je njegov nastup opisala kao staloženu, kultiviranu te životnu scensku igru.⁶⁸ Suradnja Stojanova s Makedonskim narodnim kazalištem se nastavila i nakon 1972, međutim, za podatke bi trebalo poduzeti daljnja istraživanja. Za sad su poznata tek dva nastupa, a poznato je i kako je 1999. režirao predstavu *Il trovatore*,⁶⁹ a

⁶³ Tiho TITIZOV: Baletska kompozicija od vrvna vrednost, *Nova Makedonija*, (31. 12. 1967.) 7621, 4, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1967/12/30/baletska-kompozicija-od-vrvna-vrednost/>> (30. 7. 2023).

⁶⁴ Riste STEFANOVSKI – Slavomir MARINKOVIĆ: *Makedonski naroden teatar letopis 1945.-1995.*, Skopje: Makedonski naroden teatar, 1995.

⁶⁵ Ljubomir BRANĀOLICA: Aplauza za Norma, *Večer*, (22. 5. 1968.) 1490, 2, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1968/05/22/aplauza-za-norma/>> (30. 7. 2023).

⁶⁶ ***: Pofalni kritiki vo romanskiot pečat, *Večer*, (22. 4. 1969.) 1822, 8, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1969/04/22/pofalni-kritiki-vo-romanskiot-pechat/>> (30. 7. 2023).

⁶⁷ ***: Zadovolni i publikata i kritikata, *Nova Makedonija*, (23. 6. 1970.) 8412, 4, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1970/06/23/zadovolni-i-publikata-i-kritikata/>> (30. 7. 2023).

⁶⁸ Vlado ČUČKOV: Repriza Norma, *Nova Makedonija*, (20. 5. 1972.) 9096, 11, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1972/05/20/reprizna-norma/>> (30. 7. 2023).

⁶⁹ Angelina DIMOSKA: Parking Opera, *Večer*, (13. 7. 1999.) 11144, 17, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1999/07/13/parking-opera/>> (30. 7. 2023).

u njoj je pjevao njegov učenik Cvetan Stojanovski koji je danas poznati operni pjevač u Makedoniji.⁷⁰

Tablica 3: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Makedonskom narodnom kazalištu u Skopju nakon 1972.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1974-11-12	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
2.	1977-05-09	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José

Tablica 4: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Sarajevu u vrijeme angažmana u Makedonskom narodnom kazalištu u Skopju.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1965-12-23	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi

⁷⁰ Podatak da je bio učenik Stojana Stojanova Gančeva sam dobila u razgovoru sa Cvetanom Stojanovskim (3. 5. 2022) kojem zahvaljujem na informaciji.

6. GODINE U HRVATSKOJ 1969. – 2018.

Stojanov je došao u Zagreb 1969. u dobi od 40 godina, dakle, u punom naponu snaga za dramskog tenora. Za dramske tenore, to je razdoblje kad je glas u potpunosti razvijen te uloge postaju sve zahtjevnije i ozbiljnije. Točan razlog odabira Zagreba nije u potpunosti poznat. Prema priči Narcise Tunteve, nećakinje Stojana Stojanova Gančeva, njegova druga žena, makedonska balerina Elena Petrova koju je upoznao za vrijeme svog boravka u Skopju, tražila je za njih oboje radna mjesta u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu.⁷¹ Nakon angažmana u Makedonskom narodnom kazalištu, Stojanov je dobio ponudu za posao u Narodnom pozorištu u Beogradu kao solist gdje su mu čak nudili i vilu za stanovanje.⁷² No, prema priči obitelji, Zagreb mu je djelovao kao bogat i prosperitetan grad, a potaknulo ga je i da ipak ode putevima svojih sunarodnjaka koji su također odlazili pjevati u Zagreb. O tome svjedoči već spomenuta knjiga Marije Barbieri, *Bugarski pjevači na hrvatskoj opernoj sceni*. Oni su imali velik utjecaj na razvoj kazališne umjetnosti na području cijele Hrvatske. Pjevali su velike i teške uloge te bili izvanredni umjetnici.⁷³

6.1. SEZONA 1969./70.

Dana 15. lipnja 1969. godine, *Večernji list* je najavio dolazak novih pjevača koje je zagrebačka scena željno iščekivala. Među njima je bio i Stojan Stojanov Gančev.

“Jedna od najznačajnijih prinova svakako je mladi bugarski tenor Stojan Gančev koji je posljednjih sezona djelovao u Skopskoj operi, no isto tako uspješno gostovao u Francuskoj, Austriji, Sovjetskom Savezu, Čehoslovačkoj i drugim evropskim zemljama. Taj dramski tenor dobitnik je, između ostalog, nagrada na pjevačkim natjecanjima u Moskvi, Beču i Budimpešti, a zagrebačka će ga publika upoznati već u prvim predstavama na obnovljenoj pozornici.”⁷⁴

Iste godine je završena i obnova zgrade Hrvatskog narodnog kazališta. Svečano otvorenje se održalo 27. studenog, a samo nekoliko dana kasnije, 3. prosinca, uslijedila je premijera viteške

⁷¹ Podatke sam dobila u razgovoru (27. 5. 2022) s Narcisom Tuntevom kojoj zahvaljujem za informacije o Stojanu Stojanovu Gančevu.

⁷² M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 163.

⁷³ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 10-13.

⁷⁴ A. R.: *Mladi pjevači, Večernji list*, 14. i 15. 6. 1969, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

opere *Porin* Vatroslava Lisinskog. S tom predstavom ujedino je i otvorena sezona, a već u svojoj prvoj sezoni u Hrvatskom narodnom kazalištu Stojanov je bio angažiran u četiri različita projekta; *Porin*, *Aida*, *Gioconda* te *Ero s onoga svijeta*. Stojanov se u operi *Porin* po prvi puta predstavio zagrebačkoj publici zajedno s novim članovima opere, Brankom Beretovac i Dunjom Vejzović. Na sceni su nastupali zajedno s uglednim umjetnicima zagrebačke operne scene kao što su Branka Stilinović, Franjo Petrušanec i Zvonimir Prelčec koji su publici već bili poznati. Predstavu je režirao Vladimir Ruždjak dok je dirigent bio Nikša Bareza čime je Stojanov već od samog početka zaposlenja u HNK-u u Zagrebu imao priliku surađivati s izvrsnim umjetnicima. S obzirom na stanje opere *Porin* te sve glazbene i tekstovne promijene kroz koje je prošla kako bi se došlo do konačnog proizvoda, može se reći kako je projekt bio vrlo zahtjevan, a samim time i uloga i interpretacija. Predstava je bila željno iščekivana te najavlјivana u novinama. Prvi dojmovi i kritike na predstavu su izašle 5. prosinca u *Vjesniku*. Stojanov doduše nije dočekan hvalospjevima, no, njegove glasovne kvalitete nisu prošle nezapažene. Igor Mandić je primijetio: „Porin Stojana Stojanova bio je glumački pretjerano shematičan i krut, a pjevački preforsiran, iako se na kvalitetu njegova glasa, za ovu ulogu, nema tko požaliti.“⁷⁵ Nenad Turkalj je za *Večernji list* 6. i 7. prosinca pisao:

„Porina je pjevao novi član ansambla, bugarski tenor Stojan Stojanov, predstavivši se dobrim, nosivim i u visinama sigurnim glasovnim materijalom i decentnom igrom; na žalost, nepotrebno i dosta nespretno izveden plač poslije visokog A na kraju romanse stajao ga je slabijeg aplauza publike.“⁷⁶

Sljedeća opera u kojoj je Stojanov pjevao, bila je *Aida* Giuseppea Verdija gdje je tumačio zahtjevnu ulogu Radamèsa. Istu je ulogu već izveo za vrijeme angažmana u Makedonskom narodnom kazalištu. Predstava je najavlјena 16. siječnja 1970. u *Večernjem listu* kao prva talijanska opera na obnovljenoj pozornici HNK-a.⁷⁷ Uz Stojanova, pjevale su i dvije tad već značajne operne umjetnice; Božena Ruk-Fočić te Ruža Pospiš-Baldani. Nakon *Aide*, u ožujku je bio jedan od izvođača u operi *Gioconda* Amilcare Ponchiellija gdje su uz domaće pjevačke snage

⁷⁵ Igor MANDIĆ: Događaj bez senzacije, *Vjesnik*, 5. 12. 1969, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁷⁶ Nenad TURKALJ: Ljepota “Porina”, *Večernji list*, 6. i 7. 12. 1969, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁷⁷ A. R.: „Aida“ na talijanskom, *Večernji list*, 16. 1. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

bili angažirani i renomirani stranci, redatelj Peter Busse te scenograf i kostimograf Attilio Colonello.⁷⁸ Nenad Turkalj je tom prilikom napisao kako su za uspjeh predstave zaslužni

„od reda odlični protagonisti na čelu s raspjevanom i scenski izražajnom Giocondom Branke Stilinović i tenorom Stojanov Stojanovim Gančevom, koji je poslije nedavnog uspjeha u ulozi Radamesa, i kao Ponchiellijev Enzo potvrdio, glasovnim kvalitetama sa sigurnim visinama i izražajnom igrom, da je umjetnik izrazitog formata.“⁷⁹

Posljednji novi projekt sezone za Stojanova je bila uloga Miće (Ere) u operi *Ero s onoga svijeta* Jakova Gotovca gdje su njegove „blistave visine, uvjerljivost te polet došli do punog izražaja.“⁸⁰ Sama uloga je interpretativno pjevački i glumački zahtjevna i teška, no, Stojanov je toj ulozi dao toliko dobro ruho da je i sam Gotovac rekao kako je on rođen za tu ulogu.⁸¹ Pjevajuću tu zahvalnu ulogu, postao je treći bugarski tenor nakon Kolarova i Marinova koji ju je izvodio. Njegova posljednja izvedba Ere u ovoj sezoni je bila u čast predsjedniku Zambije Dr. Kennetha Kaunde i njegove supruge. Cijela sezona je za Stojanova prošla uspješno, svladao je čak dvije uloge hrvatskih skladatelja na hrvatskom jeziku koji je za njega bio potpuno nov. Samim time su te uloge za Stojanova imale određenu težinu zbog izgovora, interpretacije i razumijevanja, no, posao je odradio jako dobro. Još k tome je uspješno odigrao uloge Radamesa i Enza, što je zagrebačkoj publici bio jasan pokazatelj kako je u operu došao mladi tenor od kojega se može mnogo očekivati – bogat i šarolik repertoar te snažne i jedinstvene interpretacije protagonista.

U ljeto 1970. Stojanov je po prvi put je nastupio na Dubrovačkim ljetnim igrama. Tamo je 22. i 24. srpnja igrao ulogu Florestana iz opere *Fidelio*, a 23. srpnja ulogu Porina.

⁷⁸ Andrija TOMAŠEK: Zašto nepovjerenje u domaće snage?, *Vjesnik*, 18. 3. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁷⁹ Nenad TURKALJ: Aplauzi na otvorenoj sceni. “Gioconda” A. Ponchiellija oduševila rasprodano gledalište, *Večernji list*, 16. 3. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁸⁰ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 165.

⁸¹ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 165.

Tablica 5: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1969./70.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1969-12-03	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin
2.	1969-12-07	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin
3.	1970-01-20	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin
4.	1970-01-27	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin
5.	1970-02-08	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin
6.	1970-02-17	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
7.	1970-03-01	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin
8.	1970-03-14	Ponchielli, Amilcare	<i>Gioconda</i>	Enzo Grimaldo
9.	1970-03-23	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
10.	1970-03-30	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin
11.	1970-04-01	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
12.	1970-04-04	Ponchielli, Amilcare	<i>Gioconda</i>	Enzo Grimaldo
13.	1970-04-08	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
14.	1970-04-19	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin
15.	1970-05-05	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin
16.	1970-05-09	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
17.	1970-05-14	Ponchielli, Amilcare	<i>Gioconda</i>	Enzo Grimaldo

6.2. SEZONA 1970./71.

Stojanov je u ovoj sezoni brojao manje predstava na pozornici HNK-a u Zagrebu, no, u svoj repertoar je dodao novu ulogu, Florestana. Opera *Fidelio* je bila izvedena povodom dvjestote godišnjice skladateljeva rođenja te je prvo djelo koje je zagrebačka Opera izvela na izvornom njemačkom jeziku nakon obnove zgrade. Isti ansambl je već tokom ljeta izveo operu na Dubrovačkim ljetnim igrama, stoga su bili odlično uvježbani i sinkronizirani. Stojanov je ulogu svladao, ali mu glasovno nije odgovarala što su potvrdile i brojne kritike. Krešimir Kovačević je u članku za *Borbu* 26. studenog 1970. napisao: “ Na žalost, pjevački veoma teška uloga Florestana našla je u Stojanu Stojanovu samo djelomično doraslog protagonista, što je bilo nauštrb cjelovitosti

treće slike.”⁸² Nenad Turkalj je isti dan u *Večernjem listu* potvrdio kako “tenor Stojan Stojanov u pjevački zaista nezahvalnoj ulozi Florestana nije dosegao domet cjelokupne predstave.”⁸³ Jagoda Martinčević se za *Vjesnik* dodatno osvrnula na nepogodnost Stojanovljevog snažnog glasa za tu ulogu te izjavila: “ Stojan Stojanov-Florestan možda malo preopora i teška glasa za tu ulogu (naročito u osjetljivoj ariji u II činu koji je Beethoven nemilosrdno pisao gotovo instrumentalno).”⁸⁴ Zoran Juranić je također dijelio zajedničko mišljenje s ostalim kritičarima te za *Studentski listi* 8. prosinca 1970 napisao:

„U pjevačkim dionicama Florestana (Stojan Stojanov), Jacquina (Zvonimir Prelčec), Pizzara (Ivan Stefanov) i Fernanda (Duško Kukovec) često se osjećala nesigurnost, što je dobrano kvarilo njihove nastupe; k tome su glas i gluma Stojanova bili prilično nepodesni za oživotvorenje Florestanovog lika.“⁸⁵

No, loše kritike svakako ne umanjuju značaj umjetnika s obzirom na činjenicu kako je glas izuzetno delikatan te je bitno pjevati uloge iz svojeg usko specijaliziranog repertoara, a ova uloga za Stojanova to nije bila. Njegov glas je bio presnažan i pretežak za takav tip uloga.

U siječnju je pjevao ulogu Rodolfa koja mu je bila od prije poznata, no, kritika nije bila zadovoljna njegovim pjevačkim nastupom. Jagoda Martinčević je za *Vijesnik* napisala:

„Stojan Stojanov kao Rodolfo, lijepo scenske pojave, uvjerljivo je glumio, no za njegovo pjevanje već pomalo sumnjamo da je prije plod trenutačne indispozicije nego tehničke nemoći, jer u forsiranim visinama bez imalo osjećaja za belkantistički ugođaj i posve nemuzikalno oblikovanje pjevnim Puccinijevih fraza, nije dočarao inače zahvalnu ulogu Rodolpha.”⁸⁶

⁸² Krešimir KOVAČEVIĆ: Betovenov “Fidelio”, *Borba*, 26. 11. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁸³ Nenad TURKALJ: Svečanost Fidelija, *Večernji list*, 26. 11. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁸⁴ Jagoda MARTINČEVIĆ-SALETTO: Desert za sladokusce, *Vjesnik*, 25. 11. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁸⁵ Zoran JURANIĆ: U znaku Leonore, *Studentski list*, 8. 12. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁸⁶ Jagoda MARTINČEVIĆ-SALETTO: Provincijski “La Boheme”, *Vjesnik*, 15. 1. 1971, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

Još jedna neodobravajuća kritika za Stojanovljev nastup pristigla je i od Krešimira Kovačevića u *Borbi*. „Stojan Stojanov učinio je sve što je bilo u njegovoj moći, a to i nije bilo tako malo, pogotovo nakon što je prevladao izvjesnu indispoziciju u početku.”⁸⁷

Osim predstava u HNK-u u Zagrebu, ove sezone, Stojanov je postao i redoviti gost Narodnog pozorišta u Beogradu gdje je ostvario pet različitih kreacija. Također, u lipnju 1971. je gostovao u Makednonskom narodnom kazalištu gdje je pjevao ulogu Pollionea u operi *Norma*.

Tablica 6: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1970./71.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1970-11-24	Beethoven, Ludwig van	<i>Fidelio</i>	Florestan
2.	1970-11-26	Beethoven, Ludwig van	<i>Fidelio</i>	Florestan
3.	1971-01-14	Puccini, Giacomo	<i>La Bohème</i>	Rodolfo
4.	1971-01-18	Puccini, Giacomo	<i>La Bohème</i>	Rodolfo
5.	1971-04-11	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin

Tablica 7: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1970./71.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1970-12-10	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij
2.	1971-02-13	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
3.	1971-02-22	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
4.	1971-03-18	Verdi, Giuseppe	<i>Nabucco</i>	Ismael
5.	1971-03-19	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník

⁸⁷ Krešimir KOVAČEVIĆ: Ponovo Pučini, *Borba*, 17. 1. 1971, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

Tablica 8: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Sarajevu u sezoni 1970./71.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1971-02-13	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
2.	1971-02-27	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
3.	1971-03-21	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
4.	1971-05-05	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès

6.3. SEZONA 1971./72.

U studenom 1971. godine Stojanov je ponovo pjevao ulogu Radamèsa koju mu je bila bliska te izrazito pristajala. Kričarka Jagoda Martinčević je bila veoma zadovoljna njegovim nastupom te je i tim povodom za *Vjesnik* napisala: „Stojan Stojanov igrao je svoju svakako najbolju zagrebačku ulogu. Pjevački vrlo muzikalan i ležeran bio je to izgledom i glumom konačno jedan Radames kojem se može vjerovati.“⁸⁸ Sljedeći lik kojeg je utjelovio bio je Sir Edgardo od Ravenswooda u operi *Lucia di Lammermoor*. Glazbena kritika njegovom izvedbom nije bila previše oduševljena te je smatrala kako je to isto jedna od uloga za koju je timbar njegova glasa prejak, ali ju je ipak „relativno spretno svladao te je pristala izgleda, glumački vrlo uvjerljiv, realizirao i nekoliko lijepih glazbenih momenata (čiste, zvonke visine).“⁸⁹ Nadalje, 29. veljače. 1972, uslijedila je premijera *Tosce*. Premijernom predstavom je dirigirao Lamberto Gardelli dok su protagonisti bili Stojan Stojanov, Ferdinand Radovan te Branka Stilinović. U fonoteci Hrvatskog radija pohranjen je tonski zapis koji potvrđuje visoku kvalitetu te izvedbe.⁹⁰ O dobroj razini predstave svjedoče i riječi pohvale Krešmira Kovačevića za *Borbu*. „Tri glavna protagonista predstave, Branka Stilinović, Stojan Stojanov i Ferdinand Radovan, otpjevali su svoje uloge i muzikalno i glasovno svježe.“⁹¹ Osim toga, Kovačević je posebne pozitivne kritike uputio Stojanovljevom pjevačkom umijeću: „Stojan Stojanov bio je glasovno vrlo raspoložen Kavaradosi

⁸⁸ Jagoda MARTINČEVIĆ: „Aida” u pravom štimungu, *Vjesnik*, 3. 11. 1971, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁸⁹ Jagoda MARTINČEVIĆ: Nova Lucija Nade Sirišević, *Vjesnik*, 3. 11. 1971, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁹⁰ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 165.

⁹¹ Krešimir KOVAČEVIĆ: Obnovljena „Toska“, *Borba*, 6. 3. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

koji je i u arijama i u duetu s Brankom Stilinović ostvario zamjeran pjevački domet.“⁹² Sve u svemu, obnovljena *Tosca* je bila veoma uspješan projekt koji je zadovoljio auditorij.

U travnju, Stojanov je igrao već dobro poznatu ulogu Don Josóa u operi *Carmen* zajedno s moćnom i atraktivnom Ružom Pospiš-Baldani na premijeri te na sljedećim reprizama. Iako je glavna protagonistica svojom pojavom, scenskim nastupom te pjevačkim sposobnostima otimala pažnju, Tomislav Golanić je istaknuo kako se Stojanov kraj nje iznimno dobro snašao, a pogotovo glumački.⁹³ Kritičarka Jagoda Martinčević je također pohvalila Stojanovljevu glumu, no, zamjerila mu je intonativnu ležernost u prvom dijelu izvedbe.

„Stojan Stojanov glumački, a i interpretativno vrlo uvjerljiv i srdačan Don José dopustio je, međutim, sebi već u prvom dijelu izvedbe odviše intonativne ležernosti (duet u prvom činu te pjesma iza scene u drugom) dok je tek u finalu trećeg čina a pogotovo u završnom duetu realizirao partiju u punom intenzitetu svojih zamjernih pjevačkih mogućnosti.“⁹⁴

Nenad Turkalj je za *Večernji list* potvrdio Stojanovljev uspjeh u operi *Carmen*, te je dodao kako su reprize ipak bile mnogo bolje nego premijera. O uspješnosti njegove kreacije lika Don Josóa svjedoči i činjenica da je potkraj svibnja s dirigentom Barezom te solistima Ružom Pospiš-Baldani i Duškom Kukavcem gostovao u Teatru Kirov⁹⁵ u tadašnjem Lenjingradu. Osim kao Don José, lenjingradskoj publici se predstavio i kao Radamès. Te se godine, osim na gostovanju u Rusiji, Stojanov u srpnju 1972. predstavio po prvi put na Splitskom ljetu u ulozi Radamèsa u Verdijevoj *Aidi*.

⁹² Krešimir KOVAČEVIĆ: Obnovljena „Toska“, *Borba*, 6. 3. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁹³ Tomislav GOLANIĆ: *Carmen bez ruže*, *Telegram*, 12. 5. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁹⁴ Jagoda MARTINČEVIĆ: Ovacije za Ružu Pospiš-Baldani, *Vjesnik*, 28. 4. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

⁹⁵ Od 1992. kazalište ponovo nosi svoje povijesno ime Marijinskij teatr.

Tablica 9: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1970./71.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1971-11-02	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
2.	1971-11-11	Donizetti, Gaetano	<i>Lucia di Lammermoor</i>	Sir Edgardo di Ravenswood
3.	1971-12-30	Donizetti, Gaetano	<i>Lucia di Lammermoor</i>	Sir Edgardo di Ravenswood
4.	1972-01-06	Ponchielli, Amilcare	<i>Gioconda</i>	Enzo Grimaldo
5.	1972-01-10	Donizetti, Gaetano	<i>Lucia di Lammermoor</i>	Sir Edgardo di Ravenswood
6.	1972-01-27	Donizetti, Gaetano	<i>Lucia di Lammermoor</i>	Sir Edgardo di Ravenswood
7.	1972-02-14	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
8.	1972-02-29	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
9.	1972-03-02	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
10.	1972-03-04	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
11.	1972-04-12	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
12.	1972-04-26	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
13.	1972-04-28	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
14.	1972-05-14	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
15.	1972-06-12	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
16.	1972-06-15	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
17.	1972-06-28	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José

6.4. SEZONA 1972./73.

Ovu sezonu Stojanov je započeo s jednom od najboljih uloga u njegovom bogatom i raznovrsnom repertoaru, ulogom Don Joséa. Na gostovanju beogradske mezzosopranistice „potresan i istinski proživljen Don José, Stojana Stojanova bio je glumački sigurno najautentičniji

lik predstave, glasovno efektan posebno u visokom registru.“⁹⁶ Nakon uspješno otpjevane dvije predstave, Stojanova je na početku listopada snašla nevolja. Za vrijeme pete probe opere *Ero s onoga svijeta* pao je sa stoga sijena. Pad na kazališne daske se dogodio toliko nespretno da je ozljedio nogu te morao provesti u gipsu dva mjeseca. Ulogu je tada preuzeo Noni Žunec, a Stojanovu je propala i ranije dogovorena turneja po Jugoslaviji i SR Njemačkoj.⁹⁷ Na pozornicu se vratio početkom prosinca kao Cavaradossi. U veljači 1973. godine u svoj repertoar je dodao srednje veliku ulogu Mattea na prvoj hrvatskoj izvedbi Straussove opere *Arabella*. U zagrebačkom HNK-u Straussove opere su rijetko bile uprizorene. *Der Rosenkavalier* izveden je 1916. pod ravnanjem samog Straussa te *Salome* i *Ariadne auf Naxos* 1970. godine kad je gostovala bečka državna opera, tako da je umjesto komentiranja izvedbe, kritika više raspravljala o tome kako se i zašto ta opera uopće našla na repertoaru. Kritičari Turkalj⁹⁸ i Kovačević⁹⁹ su ocijenili predstavu kao vrlo uspješnu te su uputili pohvale solistima. Posljednji novi projekt u kojem je Stojanov sudjelovao te sezone bio je *Cavalleria rusticana* gdje je tumačio ulogu Turiddu. Scenu je dijelio zajedno s Milom Krinčić koja je tumačila ulogu Santuzze te ga je Turkalj pritom pohvalio u svim segmentima: „Odličan partner bio joj je Stojan Stojanov kao Turiddu, pjevački i glumački razigran do potrebne mjere.“¹⁰⁰

Tablica 10: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1972./73.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1972-09-07	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
2.	1972-09-23	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
3.	1972-12-02	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi

⁹⁶ Jagoda MARTINČEVIĆ: Carmen Brede Kalef, *Vjesnik*, 27. 9. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.

⁹⁷ A. R.: Povrijeđen Stojanov, *Večernji list*, 5. 10. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.

⁹⁸ Nenad TURKALJ: Pljesak „Arabelli“, *Večernji list*, 8. 2. 1973, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.

⁹⁹ Krešimir KOVAČEVIĆ: Raspjevana „Arabella“, *Borba*, 15. 2. 1973, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.

¹⁰⁰ Nenad TURKALJ: Povratak Pagliaccia, *Večernji list*, 19. 3. 1973, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.

4.	1973-01-10	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
5.	1973-02-06	Strauss, Richard	<i>Arabella</i>	Matteo
6.	1973-02-13	Strauss, Richard	<i>Arabella</i>	Matteo
7.	1973-02-21	Strauss, Richard	<i>Arabella</i>	Matteo
8.	1973-03-15	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
9.	1973-03-17	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
10.	1973-03-24	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
11.	1973-03-26	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
12.	1973-04-05	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
13.	1973-04-12	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
14.	1973-04-23	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
15.	1973-04-26	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
16.	1973-06-03	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
17.	1973-06-09	Strauss, Richard	<i>Arabella</i>	Matteo

Tablica 11: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Sarajevu u sezoni 1972./73.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1972-12-06	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

6.5. SEZONA 1973./74.

Stojanov je ove sezone pjevao sve uloge koje su mu već otprije bile poznate te je u četvrtom mjesecu dodao još jednu novu u svoj zagrebački repertoar, Manrica u operi *Il trovatore* Giuseppea Verdija. Tom ulogom je dosegnuo svoj prvi vrhunac u djelovanju u HNK-u u Zagrebu. Uspješnost njegovog pjevanja je istaknula i Barbieri u knjizi gdje navodi kako je „dramski tenor koji je pjevao *cabalettu* (ili *strettu*) u C-duru bio senzacija.“¹⁰¹ Pjevao je na pretpremijeri zajedno s Nadom Puttar-Gold, istaknutom mezzosopranisticom međunarodnog ugleda, koja je s tim nastupom proslavila 25. godišnjicu umjetničkog rada. Stojanov je ulogu izveo podjednako uvjerljivo i

¹⁰¹ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 165.

pjevački i glumački. Nakon pretpremijere slijedila je i premijera nakon koje je Jagoda Martinčević napisala:

„Pravo otkriće bio je na obje izvedbe Stojan Stojanov u kojem je bučno raspoložena publika otkrila novog zagrebačkog Manrica. Od svih likova koje je dosad tumačio na našoj sceni Stojanovu je Manrico kudikamo najbolja interpretacija, podjedanko sugestivna i živa u izvanredno izražajnom pjevanju kao i u toploj, prirodnoj glumi. Svog je Manrica Stojanov oblikovao, bar do sada, nepoznatim, tamno obojenim glasom koji je u briljantnim visinama poprimao bravuroznost i zvon vrhunskog tenora.“¹⁰²

Kroz sljedećih nekoliko godina predstave *Il trovatore* u HNK-u u Zagrebu su imale izvanrednu umjetničku postavu. Pod vodstvom dirigenta Nikše Bareze, orkestar, zbor i solisti: Stojan Stojanov Gančev, Ljiljana Molnar-Talajić, Biserka Cvejić, izvrsni bariton Ferdinand Radovan i bas Franjo Petrušanec zajedno su ostvarili značajan umjetnički domet koji Barbieri ističe kao zvjezdane trenutke zagrebačke Opere.¹⁰³ Stojanov je u svibnju dodao novu ulogu, Gustava III iz opere *Un ballo in maschera*, no, ulogu je prvo pripremio za koncertnu izvedbu za Radioteleviziju Zagreb (danas Hrvatska radiotelevizija) gdje su se na okupu ponovo našli izvođači sjajne opere *Il trovatore*.¹⁰⁴

Stojanov je u srpnju i kolovozu 1974. godine bio angažiran na jubilarnom 20. festivalu Splitsko ljeto. Nastupao je u koncertnoj izvedbi *Adela i Mare* hrvatskog skladatelja Josipa Hatzea kao Omer te je pjevao Manrica u operi *Il trovatore*. Potonja je opera, izvedena na Peristilu pod vodstvom dirigenta Dragutina Savina, dobila je generalno loše kritike. Marija Barbieri je istaknula nezadovoljavajuć izbor interpreta, lošu suradnju dirigenta i pjevača, nesigurnost i nedorađenost predstave, no, Stojanov je dobio pažnju publike te pohvale za svoju poznatu kreaciju.

„Naslovni lik Manrika tumačio je prvak Zagrebačke opere Stojan Stojanov, i to u obje predstave, dva dana za redom, što je vjerojatno izuzetak u pjevačkom svijetu pa tome možemo pripisati mali

¹⁰² Jagoda MARTINČEVIĆ: Efektni “Trubadur” i Azucena. Jubilarni nastup Nade Puttar-Gold u Verdijevoj operi pod ravnanjem Jovana Šajnovića, *Vjesnik*, 29. 4. 1974, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.

¹⁰³ Usp. M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 166.

¹⁰⁴ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 166.

pad na repriznoj predstavi. Inače, Stojanov je osvojio simpatije publike efektno otpjevanom 'Streatom'[!] i ponovio, koliko je bilo moguće, svoju dobro poznatu i uspjelu kreaciju.“¹⁰⁵

Osim u Splitu, Stojanov je te sezone nastupio na ljetnoj pozornici u Opatiji gdje je pjevao ulogu Don Josóa.

Tablica 12: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1973./74.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1974-01-16	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
2.	1974-01-26	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
3.	1974-02-11	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
4.	1974-02-14	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
5.	1974-02-27	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turridu
6.	1974-03-16	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
7.	1974-04-09	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
8.	1974-04-25	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
9.	1974-04-28	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
10.	1974-05-26	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turridu
11.	1974-06-02	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turridu
12.	1974-06-08	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
13.	1974-06-17	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico

¹⁰⁵ Marija BARBIERI-JELAČA: “Trubadur” – osvježenje ili promašaj, [s. n.], [s. a.], Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

Tablica 13: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1973./74.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1973-10-18	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
2.	1973-11-17	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
3.	1973-12-03	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
4.	1973-12-06	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
5.	1974-01-13	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
6.	1974-01-18	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník
7.	1974-01-19	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij
8.	1974-01-23	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
9.	1974-02-02	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij
10.	1974-02-08	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi

Tablica 14: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Sarajevu u sezoni 1973./74.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1974-02-23	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
2.	1974-04-20	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione

6.6. SEZONA 1974./75.

Do kraja 1974. godine Stojanov je pjevao sve otprije već dobro poznate uloge, dok je novu 1975. započeo s premijerom *Un ballo in maschera* u takozvanoj švedskoj verziji. Pjevao je ulogu Gustava III koju je pripremio prethodne godine za koncertnu verziju, no, ovaj put je ulogu izveo po prvi put na opernoj sceni. Predstava je bila iščekivana s veseljem, no, podosta je razočarala pogotovo zato što se radilo o istoj postavi pjevača iz opere *Il trovatore* tako da su očekivanja bila vrlo visoka, ali ne i ispunjena. U *Vjesniku* je pisalo kako su samo dva od pet glavnih likova

doneseni u punom dosegu pjevačkih i scenskih zahtjeva što je bilo premalo za puni doživljaj belkantističke melodike.

„Tako su Stojan Stojanov i Nada Puttar-Gold, oboje vrlo uspješni u „Trubaduru“, gotovo potpuno podbacili svojim ulogama u „Krabuljnom plesu“, jer im jednostavno njihove fiziološko-vokalne predispozicije ne dopuštaju čak ni da korektno obave posao. Osobito Stojanovu, koji svojim robustnim načinom interpretacije i blistavim visinama ne može izaći na kraj s ležernošću i elegancijom toliko minuciozne uloge, što traži perfektnu tehniku, golem dijapazon dinamike i minucioznu razradu svake fraze-dakle upravo obrnuto od njegovih mogućnosti.“¹⁰⁶

Samo mjesec dana kasnije, sredinom veljače, Stojanov je igrao zahtjevnu ulogu Erika na premijeri opere *Der fliegende Holländer* Richarda Wagnera te je njegov nastup, kao i čitava premijera ocijenjen kao vrlo dobar.¹⁰⁷ U svibnju je s nekoliko solista zagrebačke Opere i dirigentom Barezom nastupio u operi *Prodaná nevěsta* na Majskim operskim večerima u Skopju, a u lipnju je pjevao na Reviji opernih prvaka u Hrvatskom narodnom kazalištu.

Tablica 15: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1974./75.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1974-09-16	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
2.	1974-09-22	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
3.	1974-11-02	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
4.	1974-11-17	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
5.	1974-11-24	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
6.	1974-12-14	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
7.	1974-12-16	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
8.	1974-12-23	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
9.	1975-01-11	Verdi, Giuseppe	<i>Un ballo in maschera</i>	Gustavo III
10.	1975-01-18	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico

¹⁰⁶ Jagoda MARTINČEVIĆ: Neujednačena interpretacija, *Vjesnik*, 14. 1. 1975, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

¹⁰⁷ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 166.

11.	1975-01-21	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
12.	1975-01-30	Verdi, Giuseppe	<i>Un ballo in maschera</i>	Gustavo III
13.	1975-02-02	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
14.	1975-02-16	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
15.	1975-02-18	Wagner, Richard	<i>Der fliegende Holländer</i>	Erik
16.	1975-02-20	Wagner, Richard	<i>Der fliegende Holländer</i>	Erik
17.	1975-03-13	Wagner, Richard	<i>Der fliegende Holländer</i>	Erik
18.	1975-03-20	Verdi, Giuseppe	<i>Un ballo in maschera</i>	Gustavo III
19.	1975-04-01	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
20.	1975-04-07	Wagner, Richard	<i>Der fliegende Holländer</i>	Erik
21.	1975-04-10	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
22.	1975-04-14	Wagner, Richard	<i>Der fliegende Holländer</i>	Erik
23.	1975-05-10	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
24.	1975-05-14	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
25.	1975-05-31	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
26.	1975-06-02	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
27.	1975-06-04	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
28.	1975-06-16	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
29.	1975-06-29	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès

Tablica 16: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1974./75.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1974-12-12	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
2.	1975-01-15	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
3.	1975-04-26	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
4.	1975-05-16	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
5.	1975-06-11	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
6.	1975-06-13	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

7.	1975-06-21	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
8.	1975-06-26	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

Tablica 17: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Sarajevu u sezoni 1974./75.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1975-02-22	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi

6.7. SEZONA 1975./76.

U listopadu je Stojanov proširio svoj repertoar na hrvatskom jeziku ulogom Bojana iz Gotovčeve opere *Morana*. Opera je bila obnovljena prigodom 80. obljetnice života skladatelja. Ulogu je odradio uspješno, a tome svjedoče i kritike. Kovačević i Turkalj su svoje pozitivne dojmove usmjerili prvenstveno na dvoje protagonista, Boženu Ruk-Fočić u naslovnoj ulozi te Stojana Stojanova Gančeva u ulozi Bojana. „Božena Ruk-Fočić u naslovnoj je ulozi imala priliku da pokaže odlike svojeg soprana, osobito u trećem činu, kao što je i raspoloženi Stojan Stojanov bio uvjerljiv Bojan.“¹⁰⁸ „Od solista zavređuju priznanje u prvom redu Božena Ruk-Fočić sa glasovno sigurno i scenski toplo donesenim naslovnim likom Morane, te Stojan Stojanov u ulozi Bojana.“¹⁰⁹ Početkom studenog, Stojanov je svojom kreacijom Manrica ponovo oduševio publiku i kritiku. Marija Barbieri-Jelača je tom prilikom za *Vjesnik* napisala kako je Stojan Stojanov oduševio scenskim nastupom punim sjaja i poleta, dok se za uspjeh predstave moglo zahvaliti protagoističkom tercetu kojeg su činile Ljiljana Molnar-Talajić, Biserka Cvejić i Stojan Stojanov. Njihove kreacije likova su činile „izuzetan domet njihovih ostvarenja, bili su inspiracija mlađim generacijama, pjevačkim partnerima, davali poticaj, nadahnjivali dirigenta, a zbor i orkestar su u takvim predstavama pokazivali veću koncentraciju, što je rezultiralo i boljim muziciranjem.“¹¹⁰

¹⁰⁸ Krešimir KOVAČEVIĆ: Trajna umjetnička vrijednost, *Borba*, 8. 10. 1975, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

¹⁰⁹ Nenad TURKALJ: Monumentalna „Morana“, *Večernji list*, 8. 10. 1975, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

¹¹⁰ Marija BARBIERI-JELAČA: Brilljantni „Trubadur“, *Vjesnik*, 12. 11. 1975, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

U svibnju 1976. Stojanov je među svoje vrhunce upisao Verdijevog Otella, jednu od najzahtjevnijih i najatraktivnijih uloga u repertoaru dramskih tenora, te je ponovo oduševio i publiku i kritiku. Zadnji umjetnik koji je pjevao Otella na zagrebačkoj pozornici prije Stojanova, bio je Josip Gostič. Za novog interpreta ove uloge, Stojanova, priznanja su pristizala sa svih strana. Tom prilikom, Nenad Turkalj je za *Borbu* napisao: „Ulogom Otella tenor Stojan Stojanov ostvario je vrhunac svog dosadašnjeg djelovanja na zagrebačkoj opernoj sceni. Glasovno svjež i dovoljno majestozan, skoncentriran na glazbeno-misaonu frazu teksta, bio je izgledom i glumom pravi Verdijev Otello.“¹¹¹. Osim za *Borbu*, Turkalj je svoje mišljenje o predstavi izjavio i za časopis *Oko*:

„Otello Stojana Stojanova njegova je do danas najzrelija uloga na zagrebačkoj pozornici. Glasovno joj je dorastao, a interpretativno je u nju uronio jednako svojom sposobnošću da emotivno artikulira tekst, kao i da se scenom kreće i glumi na način krajnje saživljen opernom pjevanju, ali uvijek dovoljno decentan.“¹¹²

Pohvala je pristigla i od Andrije Tomašeka koji je u *Vjesniku* istaknuo dramski snažnu i efektanu kreaciju Otella, no, zamjerio mu je što se mjestimično previše oslanjao na snagu glasa i time su se prema njegovom mišljenju neki dijelovi činili „izderano“:

„Ili, ako na primjer realizator naslovne uloge (Stojan Stojanov) ostvari doduše dramski snažnu i scenski efektanu kreaciju, ali načinom pjevanja oslonjenim pretežno na snagu uz glas koji djeluje ponešto izderano (možda časovita indispozicija?) što se nepovoljno odrazilo na lirsku komponentu uloge.“¹¹³

Osvrćući se na predstavu u cjelini Tomašek je istaknuo heterogenost kvalitete kao rezultat neujednačenosti razina pojedinih dostignuća i ostvarenja.¹¹⁴ Unatoč različitim mišljenjima, ta predstava je uistinu bila bitna i uspješna. Osim za Stojanova, ova opera je imala velik značaj za daljnji rad HNK u Zagrebu. To je u članku za časopis *Oko* istaknuo Nenad Turkalj. Predstavi je dao dobre kritike te napomenuo kako je *Otello* bio značajan i karakterističan za afirmaciju rada

¹¹¹ Nenad TURKALJ: Dostojan povratak, *Borba*, 25. 5. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

¹¹² Nenad TURKALJ: „Otello” je uvijek pothvat, *Oko*, 3.-17. 6. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

¹¹³ Andrija TOMAŠEK: Dobra ali ne velika predstava, *Vjesnik*, 25. 5. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

¹¹⁴ Andrija TOMAŠEK: Dobra ali ne velika predstava, *Vjesnik*, 25. 5. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

zagrebačke operne kuće baš u vrijeme kada je HNK „nastojao isplivati iz stvaralačke letargije i ponovo uspostaviti domete u skladu sa značajem te kuće“ ističući kako Zagrebu ima „središnji položaj u kazališnoj kulturi te mora održavati određenu razinu kvalitete repertoara.“¹¹⁵ Isto mišljenje je dijelio i Branko Polić koji je za *Vjesnik* napisao kako je sretan s inovacijama u HNK, a napose u prominentnim djelima, te je istaknuo kako su daljnje izvedbe *Otella* bile na puno višoj umjetničkoj razini od premijere, a „posebno je protagonist Stojan Stojanov punokrvnim glasovnim izražajem i sugestivnom glumom ostvario dojmljiv i dramaturški razrađen lik.“¹¹⁶ Ova uloga je Stojanovu pružila dodatnu mogućnost da pokaže svoj snažan i čvrst glas, blistave visine te izuzetnu razinu muzikalnosti i sceničnosti. Kroz njegovo interpretativno umijeće istaknula se i njegova visoka glazbena i opća kultura bez koje se *Otello* ne može izvesti. Pod vodstvom dirigenta Bareze uz režiju Vlade Habuneka, cijeli ansambl na čelu sa Stojanovim, Ljiljanom Molnar-Talajić i Ferdinandom Radovanom stvorio je jednu od zagrebačkih predstava koje se ističu svojom izvrsnošću. O uspjehu predstave svjedoči i činjenica da je Europska radijska unija snimku izvedbe (dvadesetak godina kasnije) dva puta uvrstila u međunarodni i međukontinentalni program *Euroclassic Notturmo*.¹¹⁷ Još jedan izazovan pothvat 1976. godine za Stojanova je bila uloga Tannhäusera iz istoimene opere Richarda Wagnera. Ulogu je izveo u koncertnoj izvedbi odabranih prizora u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski.

Na ljeto je ponovo pjevao na Splitskom ljetu, ovaj put ulogu Ere, a u prigodi proslave stote godišnjice praiizvedbe *Nikole Šubića Zrinjskog* Ivana Zajca, igrao je ulogu velikog vezira Mehmeda Sokolovića u produkciji opere u Areni u Puli (11, 12, 16. i 17. kolovoza 1976.).¹¹⁸

¹¹⁵ Nenad TURKALJ: „*Otello*“ je uvijek pothvat, *Oko*, 3-17. 6. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

¹¹⁶ Branko POLIĆ: Tri operna osvježenja, *Vjesnik*, 26. 6. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

¹¹⁷ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 167.

¹¹⁸ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 167.

Tablica 18: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1975./76.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1975-10-02	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
2.	1975-10-05	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
3.	1975-10-09	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
4.	1975-10-13	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
5.	1975-10-19	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
6.	1975-11-02	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
7.	1975-11-05	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
8.	1975-11-12	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
9.	1975-12-07	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
10.	1975-12-14	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
11.	1975-12-17	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
12.	1975-12-23	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
13.	1975-12-28	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
14.	1976-01-05	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
15.	1976-01-08	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
16.	1976-01-13	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
17.	1976-01-24	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
18.	1976-01-28	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
19.	1976-01-29	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
20.	1976-02-09	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
21.	1976-02-16	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
22.	1976-04-08	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
23.	1976-04-14	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
24.	1976-04-17	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
25.	1976-04-20	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
26.	1976-05-19	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
27.	1976-05-23	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello

28.	1976-06-03	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
29.	1976-06-19	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
30.	1976-07-03	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello

Tablica 19: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1975./76.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1975-10-17	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf
2.	1975-10-29	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
3.	1975-11-08	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf
4.	1975-11-10	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
5.	1975-11-15	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos
6.	1975-11-26	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
7.	1975-12-05	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
8.	1975-12-20	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos
9.	1976-01-15	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf
10.	1976-02-04	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
11.	1976-02-07	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf
12.	1976-03-04	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
13.	1976-03-08	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf
14.	1976-03-31	Janáček, Leoš	<i>Jenufa</i>	Laca Klemen
15.	1976-04-02	Janáček, Leoš	<i>Jenufa</i>	Laca Klemen
16.	1976-04-10	Janáček, Leoš	<i>Jenufa</i>	Laca Klemen
17.	1976-04-15	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
18.	1976-05-08	Janáček, Leoš	<i>Jenufa</i>	Laca Klemen
19.	1976-06-16	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf

Tablica 20: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Sarajevu u sezoni 1975./76.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1976-03-06	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José

6.8. SEZONA 1976./77.

U studenom 1976. Stojanov je u svoj repertoar uvrstio ulogu Juranića iz opere *Nikola Šubić Zrinjski*. Marija Barbieri-Jelača je za *Vjesnik* napisala kako je „dajući ulozi dramske akcente učinio (...) taj lik ravnopravnijim sudionikom u operi, osobito u ansamblima, i uzdigao ga na protagonističku razinu.“¹¹⁹ Osim u HNK-u u Zagrebu, Juranića je te sezone također pjevao i na koncertnim izvedbama opere koje su prethodile premijeri u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski. U prosincu 1976. godine Stojanov je gostovao u praškom Narodnom kazalištu.¹²⁰ Nastup je bio ostvaren u sklopu gostovanja zagrebačke Opere koja je tamo izvela dvije predstave *Aide* gdje je Stojanov tumačio Radamèsa, a pjevao je zajedno s Ljiljanom Molnar-Talajić i Biserkom Cvejić. Marija Barbieri je istaknula kako je njegov Radamès bio „pomno izrađena kreacija, nije se usredotočio samo na iznimno tešku pjevačku komponentu uloge koju je s lakoćom svladavao, nego je suptilno razrađivao scensku igru ističući se logičnim reakcijama na radnju i partnere.“¹²¹ Istu je ulogu pjevao u siječnju 1977. u predstavi kojom je Biserka Cvejić slavila 25. godišnjicu umjetničkog rada, a 15. siječnja u Narodnom kazalištu A. Cesarec u Varaždinu gdje je pjevao Manrica u operi *Il trovatore*. Potkraj siječnja 1977. počeo je nastupati u ulozi Miće u *Eri s onoga svijeta* u Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku.¹²²

¹¹⁹ Marija BARBIERI-JELAČA: Osvježen “Zrinjski”, *Vjesnik*, 10. 11. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

¹²⁰ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 167.

¹²¹ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 167.

¹²² M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 170.

Tablica 21: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1976./77.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1976-10-27	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
2.	1976-11-04	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
3.	1976-11-09	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
4.	1976-12-14	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
5.	1976-12-23	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
6.	1977-01-06	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
7.	1977-01-08	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
8.	1977-01-22	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
9.	1977-01-29	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
10.	1977-01-31	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
11.	1977-03-10	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
12.	1977-03-12	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
13.	1977-03-15	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
14.	1977-03-22	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
15.	1977-04-04	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
16.	1977-04-17	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić

Tablica 22: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1976./77.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1976-12-08	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf
2.	1977-01-27	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
3.	1977-02-19	Janáček, Leoš	<i>Jenufa</i>	Laca Klemen
4.	1977-03-31	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
5.	1977-04-30	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
6.	1977-05-04	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico

7.	1977-05-18	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
----	------------	----------------	----------------------------	------------

Tablica 23: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Osijeku u sezoni 1976./77.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1976-11-24	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu
2.	1977-01-31	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

Tablica 24: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Sarajevu u sezoni 1976./77.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1976-11-24	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

6.9. SEZONA 1977./78.

Početak listopada 1977. godine Stojanov je na pozornici zagrebačkog HNK po prvi puta izvodio lik Bacchusa iz opere *Ariadne auf Naxos*. Premijerom opere dirigent Jovan Šajnović je proslavio 25. godišnjicu svog umjetničkog rada. Kovačević je tom prilikom istaknuo kako se Šajnović poveo za svojim profinjnim ukusom koji je tražio više nego što mu je pružala glazba standardnih opera koje su se ponavljale svake godine.¹²³ Predstava je dokazala kako je zagrebačka Opera imala mnogo veći potencijal od tadašnjeg, a za izvrsnost izvedbe bila je zaslužna čvrsta povezanost svih elemenata – glazbe, redatelja, scenografa i kostimografa. Svi su zajedno odradili zavidan posao te „već je u prologu došla do izražaja dobra uigranost i glazbena sigurnost ansambla što je omogućilo da sva pažnja bude upravljena za dostizanje viših umjetničkih ciljeva.“¹²⁴ Za pjevače je Kovačević utvrdio kako su „Božena Ruk-Fočić kao Arijadna i Stojan Stojanov u ulozi Baka izvrsno dočarali likove herojske ozbiljne opere, da bi se, posebno u završnom duetu,

¹²³ Krešimir KOVAČEVIĆ: Visok umjetnički domet, *Borba*, 5. 10. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

¹²⁴ Krešimir KOVAČEVIĆ: Visok umjetnički domet, *Borba*, 5. 10. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

afirmirali kao umjetnici velikog formata.¹²⁵ S druge strane, Marija Barbieri je za *Vjesnik* napisala kako „uloži Baka koja očito ne može zadovoljiti njegove kreativne predispozicije i koja se prilično razlikuje od svega što je do sada ostvario na sceni Zagrebačke opere, Stojan Stojanov je prišao s dovoljno zalaganja i postigao rezultat adekvatan njegovim sadašnjim mogućnostima.“¹²⁶ Potvrda o kvaliteti Stojanovljevog rada pristigla je i od Predsjedništva Udruženja muzičkih umjetnika Hrvatske (danas Hrvatsko društvo glazbenih umjetnika). Za sezonu 1976./77. dodijeljena mu je ugledna nagrada koja nosi ime jedne od najvećih hrvatskih pjevačica, Milke Trnine:

„Stojanu Stojanovu nagrada je dodijeljena za vrhunsku realizaciju naslovne uloge u Verdijevoj operi „Otello“ na sceni HNK u Zagrebu. Po sudu kritičara, to je do sada njegova najzrelija uloga, u koju je interpretativno uronio jednako sposobnošću da emotivno artikulira tekst kao i da scenom kreće i glumi na način krajnje saživljen opernom pjevanju, ali uvijek dovoljno decentno.“¹²⁷

Povodom dobitka nagrade *Milka Trnina*, Marija Barbieri-Jelača je intervjuirala Stojanovu. S obzirom na velik broj predstava koje je tada odrađivao, naslov članka je bio izrazito simboličan i glasilo je: „Stojan Stojanov: najzaposleniji operni solist“.¹²⁸ Barbieri je zaključila kako se Stojanov posebno isticao od kad je stupio na daske obnovljenog kazališta, zato što od svoje prve uloge Porin gotovo da i nije bilo opere u kojoj nije nastupao, a pored nastupa u zagrebačkom HNK, bio je i čest gost svih opernih scena u Jugoslaviji te zasigurno najzaposleniji operni pjevač na tadašnjem prostoru.¹²⁹ Količina predstava koju je Stojanov odrađivao bila je izuzetno naporna za glas i tijelo. Takav naporan tempo, kako je sam umjetnik rekao, je izdržavao zahvaljujući velikoj moći koncentracije i dobroj kondiciji. Kondiciju je stekao kroz sport, ali i kroz školovanje kod poznatog bugarskog pedagoga Hrista Brbmarova. Radio je na način stare talijanske škole, s maksimalnim opterećenjem te je kod njega vrijedilo pravilo – pjevati svaki dan kako bi se održavala kondicija. Stojanov je svaki dan pjevao 3 ili 4 sata, kad je imao i kad nije imao predstavu, a prije predstave se raspjevavao dva sata. Isticao je pritom specifičnost dramskog tenora kao u

¹²⁵ Krešimir KOVAČEVIĆ: Visok umjetnički domet, *Borba*, 5. 10. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

¹²⁶ Marija BARBIERI – JELAČA: Lijepa predstava, *Vjesnik*, 5. 10. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

¹²⁷ ***: Nagrada „Milka Trnina“ Nagrađeni Slavica Pfaf, Vladimir Kranjčević i Stojan Stojanov, *Vjesnik*, 15. 12. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

¹²⁸ Marija BARBIERI-JELAČA: Stojan Stojanov: najzaposleniji operni solist, *Vjesnik*, 6. 1. 1978, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

¹²⁹ Marija BARBIERI-JELAČA: Stojan Stojanov: najzaposleniji operni solist, *Vjesnik*, 6. 1. 1978, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

osnovi neprirodnog glasa te kazao kako napor takve karijere može izdržati samo posebno zdrav glas. Što se tiče njegova glume, govorio je kako je to možda bilo pitanje instinkta. „No, jedno moram reći, kada pristupam nekoj ulozi nikada ne mislim da je potrebno nešto glumiti. Zamišljam kako bih ja reagirao kada bih bio Manrico ili Otello. Kada idem na scenu ne oblačim kostim već ulazim u lik.“¹³⁰

U prosincu 1977. ponovo je glumio Bojana iz Gotovčeve *Morane*, no, ovog puta na predstavi u sklopu proslave 70. obljetnice djelovanja Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku gdje je bio „izvrstan tumač lika te raspjevan i zanosan interpret Gotovčeve glazbe koja upravo u ovoj dionici ima nekoliko najljepših melodija opere.“¹³¹ Potkraj 1977. bio je ponovo u jednoj od mnogobrojnih obnova opere *Ero s onoga svijeta* gdje se „liku Era, kako ga je zamislio Gotovac, na najbolji način se približio Stojan Stojanov. Pjevački siguran i glumački dobro pogođen narodni prevejenac, Stojanov je svojim temperamentom i smislom za šalu bio dostojan nosilac naslovne uloge, što se veoma pozitivno odrazilo na cijeloj predstavi.“¹³² U siječnju 1978. ponovio je ulogu kralja Gustava III iz opere *Un ballo in maschera*. Ta uloga je obično namijenjena za repertoar talijanskog *lirico spinto* tenora, što Stojanov nije bio, te se to onda i odrazilo na izvedbu, pogotovo u pjevačkom dijelu koji je zahtjevao elastičnost glasa, što je potvrdila i kritika. „Tenor Stojan Stojanov-Gančev, ostvario je lik kralja Gustava III vrlo angažirano, jasnom dikcijom i snažnim glasom koji je, činilo se, nije bio dovoljno elastičan za gipku belkantističku liniju.“¹³³ Za dramskog tenora, koji iza sebe ima niz teških dramskih uloga, kao na primjer Otello, ovakva pjevačka dionica postavlja niz vrlo teških pjevačkih problema. Riješio ih je kompenzirajući scenskim nastupom, a veoma zapažene trenutke je ostvario u duetu s Amelijom koju je pjevala Ljiljana Molnar-Talajčić.

„No, ono što je ostao dužan pjevački obilato je nadoknadio svojom scenskom kreacijom Gustava, što je sigurno jedno od najboljih ostvarenja viđenih na zagrebačkoj pozornici u posljednje vrijeme. On je iskoristio sve karakterološke prednosti lika u švedskoj verziji i prikazao je Gustava u nizu različitih psiholoških stanja, od veselog veličanstvenog nastupa u punom sjaju u prvoj slici, preko

¹³⁰ Marija BARBIERI-JELAČA, Stojan Stojanov: najzaposleniji operni solist, *Vjesnik*, 6. 1. 1978, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

¹³¹ Marija BARBIERI-JELAČA: “Morana” svježih boja, *Vjesnik*, 9. 12. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

¹³² Krešimir KOVAČEVIĆ: Nedostižan uzor nadahnuća, *Borba*, 5. 1. 1978, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

¹³³ Slobodan ELEZOVIĆ: Obnovljeni “Krabuljni ples”, *Večernji list*, 20. 1. 1978, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

bezbrižne igre u drugoj do herojskim akcentima prožetog ljubavnog dueta i plemenitog patosa u posljednjim dvjema slikama opere. Zaista, jedna inteligentna kreacija dostojna dobrog dramskog glumca!¹³⁴

Stojanov je početkom 1978. pjevao svoje najuspjelije kreacije – Otella, Radamèsa, Manrica i Bacchusa, a uskoro su slijedila dva značajna gostovanja sa zagrebačkom Operom u Ljubljani i Beogradu gdje je tumačio Bojana iz Gotovčeve *Morane*. Dana 25. svibnja 1978. je gostovao sa solistima na majskom festivalu u Skopju gdje je glumio Gustava III iz Verdijevo *Un ballo in maschera*. Istog ljeta, zajedno s riječkim opernim ansamblom pjevao je Eru u Areni u Puli.

Tablica 25: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1977./78.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1977-09-05	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
2.	1977-10-02	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
3.	1977-10-06	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
4.	1977-10-08	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
5.	1977-10-11	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
6.	1977-10-13	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
7.	1977-10-23	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
8.	1977-11-15	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
9.	1977-12-03	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
10.	1977-12-14	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
11.	1977-12-26	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
12.	1977-12-29	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
13.	1978-01-07	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
14.	1978-01-16	Verdi, Giuseppe	<i>Un ballo in maschera</i>	Gustavo III
15.	1978-01-19	Verdi, Giuseppe	<i>Un ballo in maschera</i>	Gustavo III

¹³⁴ Marija BARBIERI-JELAČA: Dobar početak – loš završetak, *Vjesnik*, 21. 1. 1978, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

16.	1978-01-23	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
17.	1978-01-25	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
18.	1978-01-28	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
19.	1978-02-13	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
20.	1978-02-16	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
21.	1978-02-18	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
22.	1978-02-28	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
23.	1978-03-01	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
24.	1978-03-07	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
25.	1978-03-11	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
26.	1978-03-15	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
27.	1978-03-21	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
28.	1978-04-11	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
29.	1978-04-18	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
30.	1978-04-23	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)
31.	1978-05-07	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
32.	1978-05-13	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
33.	1978-05-15	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
34.	1978-06-12	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi

Tablica 26: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1977./78.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1977-11-18	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
2.	1977-12-10	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
3.	1977-12-19	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
4.	1978-02-08	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès

Tablica 27: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Osijeku u sezoni 1977./78.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1977-11-10	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
2.	1977-12-07	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan

Tablica 28: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Rijeci u sezoni 1977./78.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1978-06-04	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

6.10. SEZONA 1978./79.

U sezoni 1978./79. Stojanov je u zagrebački repertoar dodao dvije nove uloge, a to su Don Carlos iz istoimene Verdijeve opere te Vukosava iz prve hrvatske opere, Lisinskijeve *Ljubav i zloba*. Marija Božić je tom prilikom napisala kako je Stojanov, iako uz šablonizirani libreto, predstavi pružio mnogo te liku dao dosta dramatičnosti.¹³⁵ Osim u zgradi HNK-a u Zagrebu, ansambl je operu izveo i u koncertnoj varijanti 22. prosinca u dvorani Hrvatskog glazbenog zavoda. U siječnju 1979. godine je pjevao Radamèsa na oproštajnoj predstavi Biserke Cvejić.

U svibnju i lipnju 1979. godine, ansambl zagrebačke Opere je ponovo gostovao u Beogradu. Osim Bojana u *Morani*, Stojanov je tad pjevao Eru, Vukosava i Otella. Mihajlo Vukodragović je za novine *Politika express* napisao kako je predstava *Morana* oduševila Beograd, posebno Božena Ruk-Fočić koja je dobila izuzetno dobre kritike, te kako je „izvanredni tumač Bojana, Stojan Stojanov Gančev partner kakvog treba samo poželjeti“, te su ti ulomci preneseni u novinama *Večernji list*.¹³⁶

¹³⁵ Marija BOŽIĆ: Operni događaj sezone, *Oko*, 11.-25. 1. 1979, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

¹³⁶ B. R.: “Morana” oduševila, *Večernji list*, 28. 5. 1979, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

Tablica 29: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1978./79.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1978-09-07	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
2.	1978-09-21	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
3.	1978-10-01	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos
4.	1978-10-04	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos
5.	1978-10-11	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos
6.	1978-10-30	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
7.	1978-11-04	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
8.	1978-12-04	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
9.	1978-12-28	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
10.	1979-01-07	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
11.	1979-01-10	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
12.	1979-01-16	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
13.	1979-01-20	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
14.	1979-01-25	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
15.	1979-02-22	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
16.	1979-03-07	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
17.	1979-03-14	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
18.	1979-04-05	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
19.	1979-04-18	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos
20.	1979-04-21	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
21.	1979-05-05	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos
22.	1979-05-08	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan
23.	1979-05-31	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
24.	1979-06-02	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav
25.	1979-06-12	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
26.	1979-06-18	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
27.	1979-07-01	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello

Tablica 30: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1978./79.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1978-10-25	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
2.	1978-11-11	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
3.	1978-11-16	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník
4.	1978-11-17	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
5.	1978-11-29	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
6.	1978-12-13	Giordano, Umberto	<i>Andrea Chénier</i>	Andrea Chénier
7.	1978-12-16	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
8.	1979-01-04	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
9.	1979-01-12	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
10.	1979-01-26	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
11.	1979-02-03	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
12.	1979-02-19	Giordano, Umberto	<i>Andrea Chénier</i>	Andrea Chénier
13.	1979-02-21	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
14.	1979-03-17	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
15.	1979-03-21	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos
16.	1979-04-25	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf

6.11. SEZONA 1979./80.

U listopadu 1979. godine, Stojanov je sudjelovao u 500-toj izvedbi Zajčevog *Zrinjskog* na sceni HNK-a u Zagrebu. Rijetko koje domaće djelo glazbene scene je doživjelo toliko opetovanih izvedbi što potvrđuje uspješnost te opere. Uz *Zrinjskog*, još je i Gotovčev *Ero* najpoznatija opera našeg podneblja. Dana 16. svibnja Stojanov je nastupao zajedno sa solistima iz zagrebačkog HNK u Društvenom domu u Trešnjevci gdje su izvodili najpoznatije operne arije. U lipnju 1980. godine preuzeo je još jednu ulogu u operi domaćeg autora nastupivši kao Jan u operi *Postolar od Delfta* Blagoje Berse.

Tablica 31: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1979./80.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1979-09-27	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
2.	1979-10-13	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
3.	1979-10-20	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
4.	1979-10-25	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
5.	1979-11-18	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
6.	1979-11-27	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
7.	1979-12-13	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
8.	1979-12-17	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
9.	1980-01-20	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
10.	1980-02-02	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
11.	1980-02-17	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
12.	1980-02-23	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
13.	1980-02-25	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
14.	1980-02-28	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
15.	1980-03-06	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
16.	1980-04-01	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
17.	1980-04-12	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos
18.	1980-04-23	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
19.	1980-05-22	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
20.	1980-06-03	Bersa, Blagoje	<i>Postolar od Delfta</i>	Jan
21.	1980-06-07	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
22.	1980-06-24	Bersa, Blagoje	<i>Postolar od Delfta</i>	Jan

Tablica 32: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1979./80.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1979-10-03	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
2.	1979-11-17	Beethoven, Ludwig van	<i>Fidelio</i>	Florestan
3.	1980-06-10	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
4.	1980-06-12	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio

Tablica 33: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Osijeku u sezoni 1979./80.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1979-12-07	Verdi, Giuseppe	<i>Un ballo in maschera</i>	Riccardo

6.12. SEZONA 1980./81.

U listopadu 1980. godine Stojanov je po prvi puta na pozornici HNK u Zagrebu zapjevao ulogu Pollionea iz opere *Norma* i „ostvario je svježim, odmornim glasom, što je omogućilo da jače istakne već provjerene scensko-glumačke atribute i sposobnost da stvori odgovarajuću atmosferu svih prizora u kojima sudjeluje.“¹³⁷ To je uloga koju je već prije veoma uspješno izvodio po kazalištima Jugoslavije. Sama predstava je bila s veseljem isčekivana u Zagrebu s obzirom da tad već nekoliko godina nije bila na repertoaru. U prosincu je pjevao u *Normi* zajedno s troje gostiju iz Beograda – Radmilom Bakočević, Đurđevkom Čakarević i Aleksandrom Đokićem. S ovakvim afirmiranim umjetnicima, uspjeh predstave je bio zagarantiran, a „Stojanov kao Polione bio je glasovno moćan i izvanredno reagirao na igru svojih partnerica.“¹³⁸ U veljači 1981. godine Stojanov je proširio svoj opsežan zagrebački repertoar dodavši još jednu intrigantnu i zahtjevnu ulogu za dramskog tenora, Hermana iz opere *Pikovaja dama* kojeg je pjevao na premijeri i na reprizama, a još 1971. na daskama Narodnog pozorišta u Beogradu. Slobodan Elezović je za *Večernji list* pohvalio Stojanovljev pjevački i glumački nastup: „Hermana je ostvario Stojan

¹³⁷ Slobodan ELEZOVIĆ: „Norma” drugi put, *Večernji list*, 29. 10. 1980, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVI, 2. X. 1979. – 29. X. 1981.

¹³⁸ Nenad TURKALJ: Veličanstvena Norma, *Večernji list*, 26. 12. 1980, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVI, 2. X. 1979. – 29. X. 1981.

Stojanov Gančev osebujnom vokalnom tehnikom koja otvara putove širokom rasponu dramatskih momenata usklađenih sa psihološkim prijelazima u glumačkoj interpretaciji složenog lika.¹³⁹

Tablica 34: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1980./81.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1980-10-12	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
2.	1980-10-15	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
3.	1980-10-21	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
4.	1980-11-04	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
5.	1980-11-09	Bersa, Blagoje	<i>Postolar od Delfta</i>	Jan
6.	1980-11-15	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
7.	1980-12-07	Bersa, Blagoje	<i>Postolar od Delfta</i>	Jan
8.	1980-12-21	Bersa, Blagoje	<i>Postolar od Delfta</i>	Jan
9.	1980-12-23	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
10.	1980-12-27	Bersa, Blagoje	<i>Postolar od Delfta</i>	Jan
11.	1981-01-11	Bersa, Blagoje	<i>Postolar od Delfta</i>	Jan
12.	1981-02-12	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
13.	1981-02-14	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
14.	1981-02-17	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
15.	1981-03-10	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
16.	1981-03-26	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
17.	1981-03-30	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
18.	1981-04-09	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
19.	1981-04-16	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
20.	1981-04-19	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
21.	1981-06-14	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman

¹³⁹ Slobodan ELEZOVIĆ: "Pikova dama", *Večernji list*, 16. 2. 1981, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVI, 2. X. 1979. – 29. X. 1981.

22.	1981-07-02	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
-----	------------	----------------	----------------------------	------------

Tablica 35: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1980./81.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1980-10-25	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
2.	1980-12-06	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf
3.	1981-04-01	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
4.	1981-04-24	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
5.	1981-05-27	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
6.	1981-05-30	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
7.	1981-06-03	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio

6.13. SEZONA 1981./82.

Samson et Dalila, opera koju je napisao Camille Saint-Saëns, pružila je Stojanu Stojanovu priliku za sljedeću veliku ulogu u zagrebačkom repertoaru. Njegova interpretacija lika Samsona predstavljala je korak dalje u njegovoj izvođačkoj karijeri. S druge strane, opera *Nikola Šubić Zrinjski*, u kojoj je Stojanov već prethodno uspješno interpretirao ulogu Lovre Juranića, u novoj režiji Koste Spaića te pod ravnanjem Lovre Matačića, nije oduševila. Kritika ovog puta nije bila blagonaklona prema njegovoj izvedbi te Stojanovljevo pjevanje nije ocjenila dobro. Jagoda Martinčević ga je opisala kao preforsiranog,¹⁴⁰ dok je Branko Magdić napisao kako je zajedno s Pierom Fillippijem potpuno iznevjerio.¹⁴¹

¹⁴⁰ Jagoda MARTINČEVIĆ: Zvučno čudo, *Vjesnik*, 15. 4. 1982, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.

¹⁴¹ Branko MAGDIĆ: Novi Zrinjski, *Večernji list*, 16. 4. 1982, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.

Tablica 36: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1981./82.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1981-09-17	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
2.	1981-09-22	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
3.	1981-10-18	Saint-Saëns, Camille	<i>Samson et Dalila</i>	Samson
4.	1981-10-27	Saint-Saëns, Camille	<i>Samson et Dalila</i>	Samson
5.	1981-11-07	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
6.	1981-11-15	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
7.	1981-12-13	Saint-Saëns, Camille	<i>Samson et Dalila</i>	Samson
8.	1981-12-15	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
9.	1981-12-28	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
10.	1982-01-12	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
11.	1982-01-28	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
12.	1982-02-23	Saint-Saëns, Camille	<i>Samson et Dalila</i>	Samson
13.	1982-02-25	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
14.	1982-03-02	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
15.	1982-03-25	Saint-Saëns, Camille	<i>Samson et Dalila</i>	Samson
16.	1982-04-13	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
17.	1982-04-15	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
18.	1982-04-17	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
19.	1982-04-18	Saint-Saëns, Camille	<i>Samson et Dalila</i>	Samson
20.	1982-04-19	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
21.	1982-05-05	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
22.	1982-05-16	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
23.	1982-05-29	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić

Tablica 37: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1981./82.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1981-11-04	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
2.	1982-01-06	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
3.	1982-01-29	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
4.	1982-02-17	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
5.	1982-02-26	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi

6.14. SEZONA 1982./83.

U ovoj sezoni je Stojanov izvodio svoje već dobro poznate kreacije, dok su novosti u njegovom zagrebačkom repertoaru bile uloga ljubomornog Cania u operi *Pagliacci* te uloga Daliona u operi *Dalmaro* Jakova Gotovca. Ulogu Cania je prethodnih godina izvodio u Narodnom pozorištu u Beogradu.

Tablica 38: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1982./83.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1982-09-13	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
2.	1982-09-22	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník
3.	1982-09-26	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník
4.	1982-09-30	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
5.	1982-10-02	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
6.	1982-10-11	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
7.	1982-10-19	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
8.	1982-10-28	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
9.	1982-11-11	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník
10.	1982-11-13	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník

11.	1982-12-14	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
12.	1982-12-16	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník
13.	1982-12-23	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
14.	1983-02-05	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
15.	1983-02-21	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
16.	1983-02-28	Gotovac, Jakov	<i>Jadranska duologija</i> <i>Dalmaro</i>	Dalion
17.	1983-03-03	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
18.	1983-03-05	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
19.	1983-03-10	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
20.	1983-04-06	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
21.	1983-04-20	Saint-Saëns, Camille	<i>Samson et Dalila</i>	Samson
22.	1983-04-23	Saint-Saëns, Camille	<i>Samson et Dalila</i>	Samson
23.	1983-05-04	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
24.	1983-05-14	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník
25.	1983-05-17	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione
26.	1983-06-25	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès

Tablica 39: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1982./83.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1982-11-06	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman
2.	1983-03-26	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
3.	1983-04-03	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

Tablica 40: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Rijeci u sezoni 1982./83.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1983-03-18	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić

6.15. SEZONA 1983./84.

U studenom je Stojanov ponovo pjevao ulogu Erika iz Wagnerove opere *Der fliegende Holländer* kojeg je ostvario „vrlo dobro te dramatski.“¹⁴² U studenom 1983. je gostovao u Sarajevu gdje je pjevao već dobro poznatu ulogu Manrica. Kritičari su ga pohvalili kao umjetnika s bogatim iskustvom, impresivnim vokalnim mogućnostima te dobro korištenom tehnikom.

“Ovog puta, u naslovnoj ulozi, jednoj od kapitalnih dramsko - tenorskih partija - partiji Manrika nastupio je dugogodišnji prvak zagrebačke opere Stojan Stojanov. Pjevač sa već odavno stečenim umjetničkim renomeom, velikim muzičko - scenskim iskustvom, izražajnim glasovnim mogućnostima, dobro korištenom vokalnom tehnikom, Stojan Stojanov je, u čvrstoj sprezi sa orkestrom (dirigent Miroslav Homen) i ostalim solistima sarajevske opere obavio svoj zadatak na način visokog profesionalca.”¹⁴³

Stojanov je u toj predstavi pjevao zajedno s prvacima sarajevske Opere; Radmilom Todorovskom, Borislavom Aleksandrovim te Margitom Tomik. Njihova koordinacija i suradnja na sceni bili su uspješno ocijenjeni od strane kritike. Kao Canio je ponovo nastupao u Osijeku, u travnju 1984. godine gdje je oduševio osječku publiku što su potvrdile i kritike iz novina *Glas Slavonije*.¹⁴⁴

„Nedjeljna izvedba Leoncavallove opere „Pagliacci“ koja je nedavno doživjela uspješnu premijeru na osječkoj opernoj sceni, bila je zaista ugodno iznenađenje za ljubitelje operne umjetnosti. Prvenstveno stoga što je ulogu Canija (Pagliaccia) tumačio gost, tenor Stojan Stojanov, prvak Opere HNK u Zagrebu. I ovom ulogom Stojan Stojanov, čijih se i ranijih gostovanja u Osijeku uvijek rado sjećamo, pokazao je sve kvalitete vrsnog opernog umjetnika.“¹⁴⁵

¹⁴² Jagoda MARTINČEVIĆ-LIPOVČAN: “Holandez” bez opravdanja, *Vjesnik*, 14. 11. 1983, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.

¹⁴³ Divna PERVAN: Visokoprofesionalni kvartet, U naslovnoj ulozi Verdijevog „Trubadura“ nastupio prvak Zagrebačke opere Stojan Stojanov, dirigent Miroslav Homen, *Oslobođenje*, Sarajevo, 25. 11. 1983., Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta Zagreb, dosje Stojan Stojanov Gančev

¹⁴⁴ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 171.

¹⁴⁵ D. B.: Stojanov oduševio publiku, *Glas Slavonije*, 4. 4. 1984, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.

Tablica 41: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1983./84.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1983-09-13	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
2.	1983-09-15	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
3.	1983-10-03	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
4.	1983-10-09	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
5.	1983-10-17	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
6.	1983-11-03	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
7.	1983-11-10	Wagner, Richard	<i>Der fliegende Holländer</i>	Erik
8.	1983-11-12	Wagner, Richard	<i>Der fliegende Holländer</i>	Erik
9.	1983-11-14	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
10.	1983-11-21	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
11.	1983-11-26	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
12.	1983-12-20	Wagner, Richard	<i>Der fliegende Holländer</i>	Erik
13.	1983-12-26	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
14.	1984-01-12	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
15.	1984-04-11	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
16.	1984-04-19	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
17.	1984-04-24	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
18.	1984-05-24	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

Tablica 42: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1983./84.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1983-12-14	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José

6.16. SEZONA 1984./85.

U ovoj sezoni Stojan Stojanov još jednom je preuzeo ulogu Manrica u operi *Il trovatore*. Njegova repriza ove značajne uloge svjedoči o njegovoj dosljednoj predanosti i sposobnosti da donese dubinu i izražajnost lika na pozornici. Njegova interpretacija Manrica u ovoj sezoni nastavlja potvrđivati njegovu vještinu i stručnost kao istaknutog opernog pjevača. Marija Barbieri je Stojanovljevu interpretaciju lika istaknula kao pjevački i glumački jednu od najboljih realizacija u djelovanju zagrebačke Opere 80-ih godina prošlog stoljeća.¹⁴⁶ Ovog puta, opera je bila u režiji Nenada Turkalja te je Stojanov bio u drugoj postavi. „Poznat kao kreativan umjetnik koji duboko ponire u psihologiju lika, Stojanov se više zadržao na prizorima u kojima ove kvalitete dolaze do izražaja, a i likom je bio uvjerljiv interpret Verdijeva junaka.“¹⁴⁷ Za kraj sezone, Stojanov je na svoj repertoar dodao ulogu Sobinjina iz Glinkine opere *Ivan Susanjin*. Kao izvođač, bio je pouzdan,¹⁴⁸ te pjevački i glasovno svjež Sobinjin.¹⁴⁹ Pozitivne kritike su pristigle i od Kovačevića koji je za *Borbu* istaknuo Stojanova kao „pouzdanog partnera i vrijednog člana ansambla.“¹⁵⁰

Godine 1984. je Opera HNK-a Zagreb je objavila knjižicu o Stojanovu koja svjedoči o njegovoj važnosti za ansambl jer je tad bio član Opere već punih 15 godina. Ta knjižici pruža uvid u biografske podatke, fragmente kritika, popis dijela repertoara te nekoliko slika s predstava. Kroz ovaj skup kritika i informacija, osvjetljava se doprinos i utjecaj Stojanova na opernu umjetnost, kako unutar nacionalnog okvira, tako i u međunarodnom kontekstu. Iz kritika se doznaje kako mu je bila dodijeljena nagrada „Zlatna ruža“, no, nije poznatno kad točno. Nagrada svjedoči o prepoznavanju njegovih izvanrednih umjetničkih dostignuća. U novinama *Oslobođenje* koje su se izdavale u Sarajevu je pisalo:

„Zlatna ruža – priznanje koje dodijeljujemo umjetnicima, javnim radnicima i sportašima za izuzetan uspjeh ovaj put je pripalo tenoru, članu HNK iz Zagreba Stojanu Stojanovu koji je na sceni

¹⁴⁶ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 171.

¹⁴⁷ Marija BARBIERI: U pravom verdijanskom stilu, *Oko*, 28. 3. – 11. 4. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.

¹⁴⁸ Jagoda MARTINČEVIĆ: „Ivan Susanjin“, Na staklenim nogama, *Vjesnik*, 27. 6. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁴⁹ Nenad TURKALJ: Ivan Susanjin, *Večernji list*, 27. 6. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁵⁰ Krešimir KOVAČEVIĆ: Romantička bujnost, *Borba*, 4. 7. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

Sarajevskog narodnog pozorišta, u predstavi *Carmen*, lik Don Jozea ostvario dramatski impresivno, pjevački sigurno i najviše doprinjeo još jednom uspješnom izvođenju popularne Bizeove opere.¹⁵¹

U knjižici se nalazi još jedna zanimljiva kritika koja je istaknula njegov belkantistički pjevački pristup. Izvorno je iz novina *Politika* koje su se izdavale u Beogradu te glasi:

„U ličnosti tenora Stojana Stojanova koji je tumačio princa Kalafa u operi „Turandot“ upoznali smo jednog izvanrednog umjetnika, pravog belkantističkog pevača, jedrog, oblog, metalno obojenog glasa. Stojanov je plenio lakoćom sa kojom emituje tonove i odličnom dikcijom, dajući na taj način jednu kompletnu kreaciju.“¹⁵²

U knjižici su prenesene i dvije kritike iz švicarskih novina koje svjedoče o dva uspješna gostovanja. U novinama *Gasette di Lausanne* komentiran je njegov nastup kao Herman u *Pikovaja dama*: „Stojan Stojanov kao Herman posjeduje senzibilan glas oblikovan i ekspresivan te zajedno s njegovom glumom i lijepom scenskom pojavom u potpunosti je donio ulogu čovjeka zaokupljenog svojom pogibeljnom strasti.“¹⁵³ Kritičar za novine *Basel Nachrichten* također nije štedio oduševljenje ovim umjetnikom te Stojanovljevom interpretacijom lika Vasilija II. „Stojan Stojanov maestralno je stvorio lik Vasilija II samosvjesnog, razjarenog i osvetoljubivog bizantijskog vlastodršca.“¹⁵⁴ Što se tiče kritike iz novina *Basel Nachrichten*, najvjerojatnije je kako je to gostovanje bilo ostvareno zajedno s ansamblom Makedonskog narodnog kazališta gdje je još 1968. Stojanov sudjelovao u izvedbi opere *Car Samuil*. Gostovanje se vjerojatno dogodilo tad ili neposredno nakon angažmana u Makedonskom narodnom kazalištu.

Tablica 43: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1984./85.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1984-09-16	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
2.	1984-09-17	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
3.	1984-10-20	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi

¹⁵¹ R. ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, 4.

¹⁵² R. ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, 5.

¹⁵³ R. ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, 4.

¹⁵⁴ R. ČANGALOVIĆ: *Stojan Stojanov – Gančev*, 4.

4.	1984-10-31	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
5.	1984-11-26	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
6.	1984-12-12	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
7.	1984-12-17	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
8.	1985-01-07	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
9.	1985-01-27	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
10.	1985-01-30	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
11.	1985-03-04	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
12.	1985-03-12	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
13.	1985-03-17	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
14.	1985-03-30	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
15.	1985-04-13	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
16.	1985-04-18	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
17.	1985-04-24	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
18.	1985-05-27	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
19.	1985-06-25	Glinka, Mihail Ivanovič	<i>Ivan Susanjin</i>	Sobinjin

Tablica 44: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1984./85.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1985-01-12	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
2.	1985-02-06	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
3.	1985-04-02	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José

6.17. SEZONA 1985./86.

Ove sezone u HNK-u u Zagrebu Stojanov je igrao uloge koje su mu bile bliske te ih je na sceni izveo već mnogo puta. U studenom je po 500-ti put bila izvedena Gotovčeva opera *Ero s onoga svijeta* povodom 50 obljetnice paizvedbe te 90 rođendana skladatelja. Za režiju je tog puta

bio zadužen Vladan Švacov te je dionica Ere čak bila dokomponirana. Iako kritički osvrti na predstavu nisu bili ujednačeni, Turkalj je napisao kako su likovi i njihovi međusobni odnosi zaživjeli istinito i uvjerljivo zahvaljujući protagonistima, a ponajviše „srdačnom i razigranom Mići Stojana Stojanova“.¹⁵⁵ Ovom zapaženom nastupu u Zagrebu, prethodio je i jedan u Beogradu. U sezoni 1985./86, Stojan Stojanov Gančev ostvario je značajan nastup na sceni Opere Narodnog pozorišta u Beogradu u listopadu. U okviru 17. Bemusa (Beogradski muzički festival) bila mu je povjerena uloga Otella iz istoimene opere.¹⁵⁶ Tom prilikom, G. Stevčić je intervjuirao Stojanova za časopis *Borba*. Prezentirao ga je sljedećim riječima:

„Ulogom Kalafa u predstavi 'Turandot', Stojan Stojanov Gančev, prvak Opere Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, postao je ljubimac publike i kritike. Kritika je o njemu pisala kao o 'izvanrednom umjetniku jedrog, oblog metalnoobojenog glasa koji lakoćom emitira tonove dajući na taj način kompletnu kreaciju“.¹⁵⁷

Premda je kao prvak zagrebačke Opere bio glavni nosilac tenorskog repertoara u matičnoj kući, Stojan Stojanov je bio jednako prisutan i u repertoaru Opere beogradskog Narodnog pozorišta, kazališta u Sarajevu, Skopju, Novom Sadu i Rijeci.¹⁵⁸ Stojanov je kroz intervju istaknuo kako sve umjetničke zadatke te ritam koji mu nameće jugoslavenska scena može pratiti zahvaljujući početnoj fizičkoj kondiciji stečenoj kroz sport, što je u njegovom slučaju bila atletika. Umjetnik je kao značajne uloge u svojoj karijeri izdvojio Calafa, Cannia, Hermana, Don Joséa te Otella, dok je priželjkivao ulogu Sergeja iz opere *Lady Macbeth* Dmitrija Šostakoviča, a kao pjevačkog uzora naveo je Maria del Monaca.¹⁵⁹

U ožujku, Stojanov je ostvario još jedno uspješno gostovanje, ovaj put u Rijeci, gdje je izveo ulogu Radamèsa.

¹⁵⁵ Nenad TURKALJ: Ero za sva vremena, *Večernji list*, 18. 11. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁵⁶ P. A.: Premijera "Otela", *Borba*, 9. 10. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁵⁷ G. STEVČIĆ: Otela treba voljeti, *Borba*, 14. 10. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁵⁸ G. STEVČIĆ: Otela treba voljeti, *Borba* 14. 10. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁵⁹ G. STEVČIĆ: Otela treba voljeti, *Borba*, 14. 10. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

Uz svoje angažmane u opernim izvedbama, Stojan Stojanov se ove sezone također istaknuo kao solist na koncertima opernih arija u HNK-u u Zagrebu. Prvi koncert, održan 17. prosinca 1985. godine, bio je posvećen obilježavanju 125. godišnjice šumarske nastave u Hrvatskoj. Drugi koncert, koji se održao 7. veljače 1986. godine, bio je organiziran kako bi se obilježila četrdeseta godišnjica RO Sintal. Stojanov je svojim interpretacijama opernih arija dodatno obogatio ove proslave.

Tablica 45: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1985./86.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1985-11-14	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
2.	1985-11-24	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
3.	1985-12-26	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
4.	1986-01-08	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
5.	1986-02-01	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
6.	1986-02-16	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
7.	1986-03-08	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
8.	1986-03-15	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
9.	1986-04-01	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
10.	1986-05-20	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
11.	1986-05-28	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio
12.	1986-06-04	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
13.	1986-06-07	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
14.	1986-06-18	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
15.	1986-06-23	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
16.	1986-06-28	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

Tablica 46: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1985./86.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1985-09-25	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij
2.	1985-10-09	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
3.	1985-10-16	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij
4.	1985-10-19	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
5.	1985-10-23	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
6.	1985-11-02	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
7.	1985-11-09	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij
8.	1985-11-30	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
9.	1985-12-21	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
10.	1986-01-18	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
11.	1986-01-29	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
12.	1986-02-04	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
13.	1986-02-08	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
14.	1986-03-10	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
15.	1986-03-26	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
16.	1986-04-05	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
17.	1986-04-22	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
18.	1986-05-24	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij

Tablica 47: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Osijeku u sezoni 1985./86.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1985-09-07	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

2.	1985-09-26	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
----	------------	----------------	----------------------------	------------

Tablica 48: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Rijeci u sezoni 1985./86.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1986-03-19	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès

6.18. SEZONA 1986./87.

U ožujku je ove sezone Stojanov unaprijedio svoj repertoar inkorporirajući još jednu izuzetno zahtjevnu ulogu, Siegmunda iz Wagnerove opere *Die Walküre*. Tad je u Zagreb kao gost režiser po drugi puta došao Peter Lehmann koji je izjavio kako će Stojanov biti vrlo dobar Siegmund.¹⁶⁰ Slijedivši njegove upute, izvrsno je realizirao lik Siegmunda te „glasovno obogatio svojim impresivnim dramskim tenorom.“¹⁶¹ Predstava je izazvala oduševljenje publike i kritike. Kritičarka Jagoda Martinčević je afirmirala Stojanovljevo tumačenje Siegmunda kao jedno od najizvanrednijih unutar njegove karijere. „Siegmund Stojana Stojanova svakako je jedno od najboljih tumačenja ovog umjetnika.“¹⁶² „Naš jedini Siegmund Stojan Stojanov i dalje postojano odolijeva zamkama vagnerijanskih tenora omogućujući svojim partnerstvom visoku profesionalnost ove predstave.“¹⁶³ Ovaj značajan doprinos tumačenju uloge Siegmunda dodatno potvrđuje iznimnu umjetničku razinu Stojanovljeve interpretacije, što je istaknula i Marija Barbieri napisavši kako je to još jedna potvrda visokog dometa cjelovite umjetničke ličnosti zagrebačkog opernog prvaka.¹⁶⁴

Dana 31. listopada 1986. godine Stojanov je nastupao u HNK-u na Programu svečane Akademije gdje su solisti Opere izvodili svoje najistaknutije arije. U veljači 1987. godine je

¹⁶⁰ Dragan LISAC: Na pragu spektakla, *Vjesnik*, 14. 3. 1987, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁶¹ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 172.

¹⁶² Jagoda MARTINČEVIĆ: Četiri sata ljepote, *Vjesnik*, 23. 3. 1987, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁶³ Jagoda MARTINČEVIĆ: Fenomen “Walküre”, *Vjesnik*, 9. 4. 1987, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁶⁴ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 172.

nastupio u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski u Zagrebu kao Menenije Agripa u koncertnoj izvedbi opere *Koriolan* Stjepana Šuleka.

Ljeto 1987. godine bilo je obilježeno intenzivnim angažmanom Stojanova. Ostvario je mnogo nastupa u sklopu Kulturnog programa zagrebačke Opere za Univerzijadu.¹⁶⁵ Uloge koje je izvodio, uključujući Cavaradossija, Juranića, Otella, Eru i Siegmunda, predstavljaju segment njegove interpretativne raznolikosti. U *Tosci* je pjevao sa slavnom bugarskom opernom pjevačicom Rajnom Kabaivanskom te je kritika s odobravanjem komentirala njegovo tumačenje. Jagoda Martinčević je za *Vjesnik* napisala kako je bio „vrlo dobar Cavaradossi, srdačan i točan partner uglednoj gošći, u pojedinačnim pak nastupima s dvije lirske arije i s efektom 'Victorioniom' na tragu svojih ponajboljih tumačenja.“¹⁶⁶

Tablica 49: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1986./87.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1986-12-30	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
2.	1987-01-27	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
3.	1987-02-19	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
4.	1987-03-21	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
5.	1987-03-24	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
6.	1987-03-31	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
7.	1987-04-04	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
8.	1987-04-07	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
9.	1987-04-20	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
10.	1987-04-30	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
11.	1987-05-20	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
12.	1987-06-13	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
13.	1987-06-15	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi

¹⁶⁵ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 172.

¹⁶⁶ Jagoda MARTINČEVIĆ: *Velika dama*, *Vjesnik*, 15. 6. 1987, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

14.	1987-06-20	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
15.	1987-06-22	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
16.	1987-06-29	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
17.	1987-07-06	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
18.	1987-07-12	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
19.	1987-07-16	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmond

Tablica 50: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1986./87.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1986-12-17	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
2.	1987-01-21	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
3.	1987-01-27	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
4.	1987-01-31	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
5.	1987-02-11	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
6.	1987-04-18	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
7.	1987-05-15	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico

Tablica 51: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Rijeci u sezoni 1986./87.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1987-04-02	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio

6.19. SEZONA 1987./88.

Te sezone, osim već svojih prepoznatljivih kreacija kao što su Otello, Manrico, Cavaradossi, Ero i druge, Stojanov je na svoj širok i raznolik repertoar dodao ulogu Herodesa iz Straussove opere *Salome*. Ova nova uloga svjedoči o njegovoj kontinuiranoj umjetničkoj evoluciji i sposobnosti suočavanja s izazovima različitih tipova opera. U travnju je nastupio kao Jožek u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski u koncertnoj izvedbi opere *Dorica pleše* Krste Odaka.

U ljeto 1988. je sudjelovao na jedanaestom Jugoslavenskom opernom bijelanu koji se održao na ljetnoj pozornici „Križanke“ od 27. lipnja 1988. do 8. srpnja 1988. u sklopu 36. međunarodnih kulturnih priredbi u Ljubljani. Tamo je zajedno sa zagrebačkom Operom izvodio *Die Walküre* te je svojom izvedbom Siegmunda, kako ga je Turkalj opisao, „vodeći jugoslavenski dramski tenor“, za tu tešku wagnerijansku ulogu dobio pozitivne i hvalevrijedne ocjene inozemne stručne kritike.¹⁶⁷ Iste godine je u kolovozu nastupio u ulozi Don Josóa s riječkim ansamblom na Ljetnoj pozornici u Opatiji.¹⁶⁸

Tablica 52: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1987./88.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1987-10-21	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
2.	1987-10-26	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
3.	1987-10-31	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
4.	1987-11-21	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
5.	1987-11-24	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
6.	1987-11-26	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
7.	1987-12-02	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
8.	1987-12-08	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
9.	1987-12-15	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
10.	1987-12-21	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
11.	1987-12-30	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
12.	1988-01-07	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
13.	1988-03-10	Strauss, Richard	<i>Salome</i>	Herodes
14.	1988-03-19	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
15.	1988-03-20	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
16.	1988-04-06	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić

¹⁶⁷ Nenad TURKALJ: Imaginarna smotra, *Borba*, 25. 7. 1988, Hemeroteca Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁶⁸ M. BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, 172.

17.	1988-04-07	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
18.	1988-05-10	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
19.	1988-06-04	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico

Tablica 53: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1987./88.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1987-10-07	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
2.	1987-10-28	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
3.	1987-11-04	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
4.	1987-12-26	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij
5.	1988-02-06	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
6.	1988-03-05	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
7.	1988-03-12	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij
8.	1988-04-13	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
9.	1988-06-25	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello

6.20. SEZONA 1988./89.

U listopadu 1988. Stojanov je s ansamblom zagrebačkog HNK-a otputovao na dvotjedno gostovanje po Sovjetskom Savezu gdje su nastupali u tri grada: Kijevu (kazalište Taras Ševčenko), Moskvi (Boljšoj teatar) i Lenjingradu (Kirov). Što se tiče opernog repertoara, od domaćih autora izabrano je djelo *Ero s onoga svijeta*, dok je domaćin izabrao opere *Nabucco* i *Die Walküre*.¹⁶⁹ S obzirom da u kijevskom kazalištu *Die Walküre* te *Nabucco* do tad nisu bili izvedeni govori o velikom umjetničkom pothvatu i važnosti tog gostovanja.¹⁷⁰ Dana 16. prosinca 1988. godine,

¹⁶⁹ ***: Za velike scene, *Večernji list*, 19. 10. 1988, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁷⁰ ***: Gostovanje opere i baleta HNK u SSSR-u, *Večernji list*, 25. 10. 1988, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

Stojanov je nastupio na koncertu prvaka Opere Hrvatskog narodnog kazališta, održanom u povodu 125. obljetnice rođenja Milke Trnine gdje je izvodio arije iz Wagnerovih i Puccinijevih djela.¹⁷¹ Nadalje, novinski izrezak iz Arhiva HNK svjedoči o njegovim ostalim planovima za tu sezonu. Informacije o porijeklu članka su oskudne, no, članak donosi vrijedne podatke zato što osim navođenja Stojanova kao vrhunskog tenora, spominje ga i u manje poznatom pedagoškom kontekstu. Za intervju je tad istaknuo novo gostovanje u Turskoj te novu verdijansku ulogu:

„Što se tiče mojih planova, poslije turneje sa zagrebačkom Operom u Sovjetskom Savezu, gdje pjevam Ziegmunda u Walküri, nastupit ću u Ankari kao Calaf u operi Turandot. Do kraja godine čekaju me još dva Otella i Ero u beogradskoj Operi, a za otvaranje obnovljene zgrade te Opere pripremam ulogu Don Alvara u Verdijevoj operi Moć sudbine, koju ću pjevati i u sarajevskoj Operi.“¹⁷²

U ljeto 1989. godine ponovo je nastupao na Dubrovačkim ljetnim igrama gdje je dobio priliku za izvođenje još jedne nove i teške uloge, Foresta, iz Verdijeve opere *Attila*. Međutim, Jagoda Martinčević nije bila oduševljena njegovim nastupom te je napisala kako „tenor na zalazu, tek je omogućio svojom grlatom prisutnošću, eksponiranu dionicu Foresta.“¹⁷³

Tablica 54: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1988./89.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1988-10-02	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
2.	1988-12-20	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
3.	1988-12-29	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
4.	1989-01-05	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
5.	1989-02-18	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
6.	1989-03-13	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
7.	1989-03-17	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić

¹⁷¹ ***: Simpozij, izložba, koncert, *Večernji list*, 16. 12. 1988, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

¹⁷² ***: Stojan Stojanov, *Studio*, 28. 10. 1988, Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta, dosje Stojan Stojanov Gančev.

¹⁷³ Jagoda MARTINČEVIĆ: Stil žive slike, *Vjesnik*, 19. 7. 1989, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.

8.	1989-04-14	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
9.	1989-04-26	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
10.	1989-05-05	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)

Tablica 55: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u Narodnom pozorištu u Beogradu u sezoni 1988./89.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1988-11-19	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
2.	1988-12-14	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
3.	1989-01-11	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José
4.	1989-01-18	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello
5.	1989-02-01	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
6.	1989-02-11	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
7.	1989-04-08	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico

Tablica 56: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Rijeci u sezoni 1988./89.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1988-10-07	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José

6.21. SEZONA 1989./90.

U ovim i nadolazećim godinama, Stojanov je bio na zalazu karijere. Ove sezone je u HNK-u u Zagrebu pjevao sedam različitih uloga, no, nije dodao niti jednu novu na svoj repertoar. S obzirom kako je tada na pozornici HNK-a u Zagrebu proveo već dva desetljeća, njegova prisutnost i interpretacije više nisu privlačile u istoj mjeri pažnju kritike kao u prethodnim godinama. U novinskim člancima njegovo ime se tek spominje, dok se detaljno komentiraju izvedbe mlađih izvođača.

Tablica 57: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1989./90.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1989-10-11	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund
2.	1989-10-20	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
3.	1989-11-12	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
4.	1989-11-16	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico
5.	1989-12-09	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
6.	1989-12-12	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
7.	1989-12-19	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
8.	1989-12-30	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
9.	1990-02-09	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
10.	1990-02-21	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
11.	1990-03-13	Strauss, Richard	<i>Elektra</i>	Aegisth
12.	1990-03-17	Strauss, Richard	<i>Elektra</i>	Aegisth
13.	1990-03-22	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
14.	1990-03-29	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
15.	1990-04-12	Strauss, Richard	<i>Elektra</i>	Aegisth
16.	1990-05-25	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
17.	1990-05-27	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
18.	1990-05-29	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès
19.	1990-06-14	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès

Tablica 58: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Osijeku u sezoni 1989./90.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1990-03-18	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
2.	1990-05-06	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
3.	1990-05-15	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
4.	1990-06-02	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi

5.	1990-06-05	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
6.	1990-06-09	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Mehmed Sokolović
7.	1990-06-21	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Mehmed Sokolović
8.	1990-06-22	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Mehmed Sokolović

6.22. SEZONA 1990./91.

U ovoj sezoni Stojanov je u svoj zagrebački repertoar uvrstio svoju posljednju novu ulogu, Maurizia iz opere *Adriana Lecouvreur* Francesca Cilea. Odjeci njegove interpretacije te uloge u novinskoj kritici, nažalost, za sada nisu pronađeni.

Tablica 59: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1990./91.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1990-10-09	Cilea, Francesco	<i>Adriana Lecouvreur</i>	Maurizio
2.	1990-10-11	Cilea, Francesco	<i>Adriana Lecouvreur</i>	Maurizio
3.	1990-10-19	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
4.	1990-10-20	Cilea, Francesco	<i>Adriana Lecouvreur</i>	Maurizio
5.	1990-11-13	Cilea, Francesco	<i>Adriana Lecouvreur</i>	Maurizio
6.	1991-01-08	Cilea, Francesco	<i>Adriana Lecouvreur</i>	Maurizio
7.	1991-01-10	Cilea, Francesco	<i>Adriana Lecouvreur</i>	Maurizio
8.	1991-01-12	Cilea, Francesco	<i>Adriana Lecouvreur</i>	Maurizio
9.	1991-03-02	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
10.	1991-03-06	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
11.	1991-04-20	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi
12.	1991-05-06	Cilea, Francesco	<i>Adriana Lecouvreur</i>	Maurizio
13.	1991-06-13	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić

Tablica 60: Gostovanja Stojana Stojanova Gančeva u HNK-u u Osijeku u sezoni 1990./91.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1990-09-25	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Mehmed Sokolović
2.	1990-10-16	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
3.	1990-11-15	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
4.	1990-11-18	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
5.	1990-12-03	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
6.	1990-12-08	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
7.	1991-03-13	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
8.	1991-03-14	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
9.	1991-03-19	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
10.	1991-03-25	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
11.	1991-03-28	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
12.	1991-03-30	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
13.	1991-04-12	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
14.	1991-05-11	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
15.	1991-05-12	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)
16.	1991-06-18	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić

6.23. SEZONA 1991./92.

Stojanov je na pozornici zagrebačkog HNK-a posljednji put nastupio u ožujku 1992. godine kao Mehmed Sokolović u operi *Nikola Šubić Zrinjski*. Treba istaknuti kako je kroz posljednje dvije sezone, iako pred završetkom izvođačke karijere, Stojanov pjevao veoma raznovrsne uloge – Radamèsa, Juranića, Sokolovića, Manrica i Aegistha. To je bila potvrda kako se radilo o pouzdanom pjevaču koji je imao sposobnost uspješno interpretirati širok spektar uloga čak i u kasnom stadiju karijere. U zasluženu mirovinu je službeno otišao 20. kolovoza 1994. Do tada je i dalje bio zaposlen u HNK-u u Zagrebu kao operni solist, no, nije nastupao.

Tablica 61: Predstave u kojima je Stojan Stojanov Gančev nastupao u HNK-u u Zagrebu u sezoni 1991./92.

	Datum izvedbe	Skladatelj	Opera	Uloga
1.	1991-10-02	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Mehmed Sokolović
2.	1991-11-17	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
3.	1991-11-23	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
4.	1991-01-10	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Mehmed Sokolović
5.	1992-02-02	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
6.	1992-03-08	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić
7.	1992-03-13	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Mehmed Sokolović

7. PEDAGOŠKI RAD

Stojanov je osim umjetnički, bio izrazito aktivan kao pjevački pedagog. O njegovoj pedagoškoj djelatnosti ne postoji mnogo zapisa s obzirom da se radilo o privatnim satovima, već o tome svjedoče njegovi brojni učenici. Među novinskim izrescima u njegovom dosjeu u HNK-u, nalazi se i onaj od 28. listopada 1988. (iz za sada neutvrđenih novina) koji je posebno zanimljiv u sagledavanju Stojanova u pedagoškom kontekstu. Za članak, Stojanov je rekao:

„Imam tridesetak učenika, otprilike toliko koliko se školuje u muzičkim akademijama u oba ta grada [Zagreb i Beograd, op. M. M.]. U razdoblju od četiri godine, neki su se već razvili i nastupili kao operni solisti. Posebno se ističu Ivan Tomašev, Zoran Rajković i Miodrag Jovanović. Lijepa se budućnost očekuje i od Damira Fatovića, Dragoslava Ilića, Sanje Urojić, Vlahe Ljutića i još nekih. [...]“¹⁷⁴

Iz dosjea u HNK-u u Zagrebu te od njegovih učenika se doznaje da je tijekom ljeta u Tribunju, gdje je provodio svoj godišnji odmor, redovito organizirao operni studio. Novinar Grubač je to zabilježio za članak koji je 1987. godine izašao u *Slobodnoj Dalmaciji*:

„Stojan Stojanov-Gančev, prvak zagrebačke Opere, ljeta provodi između pjevanja i glisera. [...] Dva – dva i pol ljetna mjeseca Stojanov je u Tribunju, osim kad negdje pjeva. U tribunjskoj osnovnoj školi, svake godine organizira i operni studio, za učenike iz beogradske i zagrebačke opere. Ima ideju da napravi pravi ljetni operni studio koji će oficijelno postojati i raditi cijelo ljetno. – Ovdje se pjevala i Traviata, i Otello, i štošta još, ovdje zaista ima snage da bismo mogli svako ljetno imate prave programe ozbiljne glazbe, opernih arija, koncerata uopće. Pa, i bilo je tako do prije nekoliko godina, a onda smo se malo rasplinuli, umro je Pivnički, Stipaničev, oni su nas nekako okupljali. Sad bi se domaćin morao potruditi da nas malo organizira, inače, znate kako je, svatko se bavi svojim.“¹⁷⁵

Mnogi njegovi učenici su bili ili su solisti opera na području bivše Jugoslavije, a u ovom radu spomenuto ih je tek nekoliko. Jedan od poznatijih u Zagrebu je svakako bivši nacionalni prvak HNK, Vitomir Marof.¹⁷⁶ U Makedonskom narodnom kazalištu se ističu Zoran Sotirov, Cvetan

¹⁷⁴ ***: Stojan Stojanov, *Studio*, 28. 10. 1988, Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta, Zagreb, dosje Stojan Stojanov Gančev.

¹⁷⁵ J. GRUBAČ: Gdje li su, što rade? S. Stojanov – Gančev, *Slobodna Dalmacija*, 3. 9. 1987, Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta, Zagreb, dosje Stojan Stojanov Gančev.

¹⁷⁶ Marija BARBIERI: Vitomir Marof, *Leksikon hrvatskih opernih pjevača online*, 2020, <<https://www.opera.hr/index.php?p=article&id=3179>> (9. 10. 2023).

Stojanovski te Sandra Mitrovska. Narcisa Tunteva, njegova nećakinja i učenica svjedoči kako je Stojanov dolazio u Skopje barem dva puta godišnje, za Uskrs te preko ljeta kad je posjećivao svoju obitelj te radio s učenicima. Satove je održavao u obiteljskoj kući u Skopju te u kazalištu, a sa svojim učenicima bi proveo do 7 sati dnevno.

Godine 2010. Stojanov je proslavio 40 godina umjetničkog djelovanja povodom čega je organizirao koncert u Velikoj koncertnoj dvorani HNK-a u Varaždinu.¹⁷⁷ Na koncertu su nastupili njegovi učenici. Među njegovim najmlađim učenicima iz Zagreba se svakako ističe Toni Nežić koji je bio stipendist opernog studija kazališta Teatro alla Scala u Milanu. Nastupao je i u predstavama u redovnoj sezoni kao operni solist, a sudjelovao je i na velikom natjecanju opernih pjevača BBC Cardiff gdje je bio u top 16 finalista. Stojanova kao svog profesora, spomenuo je i za *Jutarnji list* istaknuvši ga kao uzor u radu, ali i kao velikog čovjeka.¹⁷⁸ Buga Marija Šimić, operna pjevačica, glumica i umjetnička ravnateljica kazališta Mala scena je također bila njegova učenica, a tehniku pjevanja koju je naučila, odlučila je primijeniti i van opernog repertoara. Arijana Gigliani-Philipp, koja je bila njegova učenica više od 20 godina, danas je operna pjevačica te profesorica solo pjevanja u Glazbenoj školi Zlatka Balokovića. Na svojim satovima koristi vokalne vježbe prema uzoru na Stojanovljeve, a o njezinoj uspješnoj pedagoškoj karijeri svjedoči i preko 250 nagrada koje su osvojili njezini učenici na raznim pjevačkim natjecanjima. Svojem učitelju u spomen, organizirala je Pjevačko natjecanje Stojan Stojanov Gančev koje od 2021. okuplja velik broj mladih i perspektivnih pjevača s područja Hrvatske, Srbije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Albanije, Bugarske, Cipra, Gruzije, Ukrajine i drugih država.¹⁷⁹ Svojevremeno, Stojanov je bio član žirija na pjevačkim natjecanjima, a jedno od njih je Međunarodno natjecanja pjevača Bruna Špiler.

Na temelju razgovora s pjevačima, ustanovljeno je kako je Stojanov imao mnogo učenika što je potvrdilo njegovu važnost i za novi naraštaj, te su mnogi od njih sagradili velike karijere. Za

¹⁷⁷ S. DRACH: Svečani koncert u Varaždinu, Stojan Stojanov, Ugledni operni umjetnik i vokalni pedagog slavi s gostima 40. godina umjetničkog djelovanja, *Jutarnji list*, 20. 3. 2010, Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta, Zagreb, dosje Stojan Stojanov Gančev.

¹⁷⁸ Lana MINDOLJEVIĆ: Toni Nežić, *Jutarnji list*, 17. 9. 2019, <<https://www.jutarnji.hr/life/zivotne-price/zivotna-ispovijest-nove-hrvatske-glazbene-senzacije-u-domovini-za-njega-uloga-nije-bilo-akademiju-nije-upisao-iz-prve-a-u-cuvenu-la-scalu-upao-odmah-9364976>> (5. 10. 2023).

¹⁷⁹ Natjecanje mladih opernih pjevača Stojan Stojanov Gančev, Međunarodno natjecanje mladih glazbenika Zagreb 2023., internetska stranica, <<https://zmc.hr/natjecanja/pjevacko-natjecanje/stojan-stojanov-gancev/>> (3. 8. 2023).

detaljnije podatke o njegovoj pedagoškoj djelatnosti te metodama, trebalo bi poduzeti dodatna istraživanja.

8. ZAKLJUČAK

Stojan Stojanov Gančev je bio izuzetna operno umjetnička ličnost na području bivše Jugoslavije te ovaj rad čini sveubuhvatan pregled njegovog života i djelovanja ističući njegov izniman doprinos svijetu opere. Cilj rada je bio kronološki prikazati njegov život prateći angažmane u kazalištima, nadopuniti već poznate podatke te istražiti njegov rani život i karijeru. Zahvaljujući pronalasku fonda Varna 491-1-91/18, Stojan Stojanov Gančev, detalji iz ranog života ovog umjetnika su dodani u njegovu biografiju. Ti podaci su dali uvid u Stojanovljevo obiteljsko okruženje, njegove značajane političke aktivnosti te život kakav je vodio prije odluke o pjevačkoj karijeri. Nadalje, istraživanjem tog fonda precizirano je vrijeme djelovanja u kazališnim institucijama u Bugarskoj te otkriveno kako je Stojanov u vremenu od 1960. – 1964. bio solist Državne opere u Varni dok su prijašnje biografije navodile Sofijsku operu i balet. Točan repertoar koji je Stojanov tamo izvodio za sada još nije u potpunosti poznat, no, Državni arhiv Varna čuva programske i večernje knjižice koje sadrže tražene informacije. Pomoću knjige *B'lgarski muzikalen teat'r* utvrđen je repertoar Državnog glazbenog kazališta u Sofiji u razdoblju od 1957. – 1960. na temelju kojeg je moguće pretpostaviti uloge iz opereta koje je Stojanov u tom kazalištu preuzimao. Nadalje, na temelju knjige *Makedonski naroden teatar letopis 1945.-1995.* koja donosi precizan popis datuma opernih premijera te solista koji su u njima sudjelovali utvrđeno je 9 predstava u kojima je Stojanov nastupao za vrijeme angažmana u Makedonskom narodnom kazalištu. U digitalnom repozitoriju makedonske glazbene kritike <kritiki.mk> izdvojene su kritike koje su pružile uvid u recepciju Stojanovljevih nastupa u potonjem kazalištu. Svi pronađeni podaci u Stojanovljevom životu u Bugarskoj i Sjevernoj Makedoniji su pripojeni već postojećem korpusu informacija koji je time dodatno proširen i obuhvaćen u jednu cjelinu. Biografija Stojana Stojanova Gančeva koju je napisala Marija Barbieri poslužila je kao polazišna točka u opisu njegovog života i karijere za vrijeme angažmana u HNK-u u Zagrebu. Za dodatno istraživanje njegove karijere u HNK-u u Zagrebu, proučene su programske i kazališne cedulje od 1969. – 1994. godine na temelju kojih je sastavljen detaljan popis svih predstava u kojima je Stojanov u tom periodu sudjelovao. Kako bi se bolje istražila recepcija Stojanovljevih nastupa, pretražene su knjige iz hemeroteke Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta gdje se čuvaju sustavno prikupljeni izresci iz novina fokusirani na različita kazališna zbivanja, predstave, djelatnost članova kazališnih ansambala kao i kazališne uprave. Kritike iz hemeroteke Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta znatno su zastupljene i u istraživanjima Marije Barbieri te za ovaj rad pružaju dublji uvid u tijek

karijere ovog umjetnika. Stojanov je u stigao u zagrebačku Operu kada je nedostajao dramski tenor stoga je kritika s iščekivanjem najavljivala njegov dolazak. Prvim nastupom na sceni nije oduševio, no, njegove glasovne kvalitete su bile primijećene. Svoje prve vrhunce djelovanja u zagrebačkoj Operi je stekao s ulogama Radamèsa i Manrica iz Verdijevih opera. Godine 1976. je slijedila uloga Otella s kojom se afirmirao kao izuzetan i cjelovit umjetnik. Kroz sljedećih deset godina, preuzimao je i druge teške uloge od kojih se posebno ističu one njemačkih autora – Richarda Straussa i Richarda Wagnera. Od 1988. primjetno je da je njegova karijera na zalazu. Kroz posljednjih nekoliko godina djelovanja u HNK-u u Zagrebu otpjevao je 9 različitih uloga, što potvrđuje Stojana kao pouzdanog pjevača sa širokim intepretativnim mogućnostima. U vrijeme angažmana u HNK-u u Zagrebu bio je stalan gost beogradske, novosadske, sarajevske, ljubljanske, osječke te riječke Opere. Osim kao izvođač, Stojanov je bio aktivan kao pjevački pedagog. Imao je velik broj privatnih učenika od kojih su samo neki spomenuti u ovome radu, a koji potvrđuju da je bio izvrstan učitelj i velik pjevački uzor. Zaključno, bio je pouzdan te izuzetan umjetnik koji je svojim umijećem obogatio više od 20 godina djelovanja HNK-a u Zagrebu do je svojom pedagoškom djelatnošću ostavio trag na buduće generacije pjevača.

9. LITERATURA I IZVORI

9.1. LITERATURA

- ***: In memoriam Stojan Stojanov Gančev, Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, internetska stranica, 2018, <<https://www.hnk.hr/hr/novosti/memori-am-stojan-stojanov/>> (20. 6. 2023).
- BARBIERI, Marija: *Bugarski pjevači na hrvatskoj sceni = B'lgarski pevci na h'rvatskata operna scena*, Zagreb: Hrvatsko-bugarsko društvo – Hrvatsko narodno kazalište, 2006.
- BARBIERI, Marija: *Marko Vušković: Supetranin svjetskog glasa*, Supetar: Narodna knjižnica Supetar, 2019.
- BARBIERI, Marija: *Nada Tončić: život i djelo*, Zagreb: Ex libris, 2014.
- BARBIERI, Marija: *Naša Ivanka Boljkovac*, Zagreb: Umjetnička organizacija metropolis, 2022.
- BARBIERI, Marija: Stojan Stojanov, *Leksikon hrvatskih opernih pjevača online*, 2020, <<http://opera.hr/index.php?p=article&id=198>> (20. 6. 2023).
- BARBIERI, Marija: Vitomir Marof, *Leksikon hrvatskih opernih pjevača online*, 2020, <<https://www.opera.hr/index.php?p=article&id=3179>> (9. 10. 2023).
- BARBIERI, Marija – MRAK, Marjana: *Josip Gostič*, Homec: Kulturno društvo Jože Gostiča, 2000.
- BASNAROVA-ATANASOVA, Margarita: *Blagovesta Karnobatlova-Dobreva, Bog mi dade glas*, Sofija: Dima Omega Mebel, 2014.
- BATUŠIĆ, Nikola (ur.): *Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, 1840 – 1860 – 1992*, Zagreb: HNK - Školska knjiga, 1992.
- BIKS, Rozalija – JANEVA, Anelija – KARAKOSTOVA, Rumjana – CENOVA-NUŠEVA, Miglena – ŽUMIĆ, Emilija: *B'lgarski muzikalen teat'r 1890 – 2010 opera balet opereta mjuzik'l*, Sofija: Geja-libris, 2015.
- CVEJIĆ, Nikola: *Savremeni belkanto*, Beograd: Univerzitet umetnosti u Beogradu, 1980.
- ČANGALOVIĆ, Ratko: *Stojan Stojanov – Gančev*, Zagreb: Opera HNK, 1984.
- GLASNOVA, Diana: *In memoriam Stojan Stojanov Gančev*, Bugari u Hrvatskoj, internetska stranica, 2019, <<https://www.bugari-u-hrvatskoj.com/hr/in-memori-am/>> (28. 7. 2023).
- HEĆIMOVIĆ, Branko – BARBIERI, Marija – NEUBAUER, Henrik: *Slovenski umjetnici na hrvatskim pozornicama = Slovenski umetniki na hrvatskih odrih*, Zagreb: Slovenski dom, 2011.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Stojanov, Stojan, *Muzička enciklopedija leksikografskog zavoda*, sv. 3, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1977, 461.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Stojanov (Gančev), Stojan, *Leksikon jugoslavenske muzike*, sv. 2, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod “Miroslav Krleža”, 1984, 379.

- MINDOLJEVIĆ, Lana: Toni Nežić, *Jutarnji list*, 17. 9. 2019, <<https://www.jutarnji.hr/life/zivotne-price/zivotna-ispovijest-nove-hrvatske-glazbene-senzacije-u-domovini-za-njega-uloga-nije-bilo-akademiju-nije-upisao-iz-prve-a-u-cuvenu-la-scalu-upao-odmah-9364976>> (5. 10. 2023).
- Natjecanje mladih opernih pjevača Stojan Stojanov Gančev, Međunarodno natjecanje mladih glazbenika Zagreb 2023., internetska stranica, <<https://zmc.hr/natjecanja/pjevacko-natjecanje/stojan-stojanov-gancev/>> (3. 8. 2023).
- RIMAN, Marija – RIMAN, Barbara: *Franjo Godec: život i djelo*, Rijeka: Ustanova „Ivan Matetić Ronjgov“, 2011.
- STEFANOVSKI, Riste – MARINKOVIĆ, Slavomir: *Makedonski naroden teatar letopis 1945. – 1995.*, Skopje: Makedonski naroden teatar, 1995.
- ŠAPINA, Hrvoja – BAKŠIĆ, Amila – ŠARIĆ, Ivica – BOMOŠTAR, Ognjen – VERBER, Ninoslav: *Sarajevska opera 1946. – 2006.*, Sarajevo: Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo – Narodno pozorište Sarajevo, 2006, 240.

9.2. IZVORI

Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta, Zagreb, dosje Stojan Stojanov Gančev.

Državni Arhiv Varna, Varna (Bugarska), fond Varna 491-1-91, Stojan Stojanov Gančev.

- ***: Gostovanje opere i baleta HNK u SSSR-u, *Večernji list*, 25. 10. 1988, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- ***: Nagrada “Milka Trnina” Nagradeni Slavica Pfaf, Vladimir Kranjčević i Stojan Stojanov, *Vjesnik*, 15. 12. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.
- ***: Pofalni kritiki vo romanskiot pečat, *Večer*, (22. 4. 1969.) 1822, 8, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1969/04/22/pofalni-kritiki-vo-romanskiot-pechat/>> (30. 7. 2023).
- ***: Simpozij, izložba, koncert, *Večernji list*, 16. 12. 1988, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- ***: Stojan Stojanov, *Studio*, 28. 10. 1988, Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta, Zagreb, dosje Stojan Stojanov Gančev.
- ***: Zadovolni i publikata i kritikata, *Nova Makedonija*, (23. 6. 1970.) 8412, 4, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1970/06/23/zadovolni-i-publikata-i-kritikata/>> (30. 7. 2023).

- ***: Za velike scene, *Večernji list*, 19. 10. 1988, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- A. R.: „Aida“ na talijanskom, *Večernji list*, 16. 1. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- A. R.: Mladi pjevači, *Večernji list*, 14. i 15. 6. 1969, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- A. R.: Povrijeđen Stojanov, *Večernji list*, 5. 10. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.
- BARBIERI, Marija: U pravom verdijanskom stilu, *Oko*, 28. 3. – 11. 4. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.
- BARBIERI-JELAČA, Marija: Dobar početak – loš završetak, *Vjesnik*, 21. 1. 1978, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.
- BARBIERI-JELAČA, Marija: Brilljantni “Trubadur”, *Vjesnik*, 12. 11. 1975, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.
- BARBIERI – JELAČA, Marija: Lijepa predstava, *Vjesnik*, 5. 10. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.
- BARBIERI-JELAČA, Marija: Osvježen “Zrinjski”, *Vjesnik*, 10. 11. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.
- BARBIERI-JELAČA, Marija: Stojan Stojanov: najzaposleniji operni solist, *Vjesnik*, 6. 1. 1978, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.
- BARBIERI-JELAČA, Marija: “Morana” svježih boja, *Vjesnik*, 9. 12. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.
- BARBIERI-JELAČA, Marija: “Trubadur” – osvježenje ili promašaj, [s. n.], [s. a.], Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.
- BOŽIĆ, Marija: Operni događaj sezone, *Oko*, 11.-25. 1. 1979, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.
- B. R.: “Morana” oduševila, *Večernji list*, 28. 5. 1979, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.
- BRANĀOLICA, Ljubomir: Aplauza za Norma, *Večer*, (22. 5. 1968.) 1490, 2, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1968/05/22/aplauza-za-norma/>> (30. 7. 2023).
- ČUČKOV, Vlado: Dve pretstavi – dve premieri, *Nova Makedonija*, (20. 6. 1965.) 6708, 7, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1965/06/20/dve-pretstavi-dve-premieri/>> (30. 7. 2023).

- ČUČKOV, Vlado: Gostovanje na Marija Krestezi, *Nova Makedonija*, (17. 4. 1965.) 6647, 4, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1965/04/17/gostuвање-na-marija-kerestezi/>> (30. 7. 2023).
- ČUČKOV, Vlado: Repriza Norma, *Nova Makedonija*, (20. 5. 1972.) 9096, 11, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1972/05/20/reprizna-norma/>> (30. 7. 2023).
- ČUČKOV, Vlado: Tri poznanstva, *Nova Makedonija*, (31. 5. 1964.) 6331, 7, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1964/05/31/tri-poznanstva/>> (30. 7. 2023).
- D. B.: Stojanov oduševio publiku, *Glas Slavonije*, 4. 4. 1984, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.
- DIMOSKA, Angelina: Parking Opera, kon izvedbata na „Trubadur“ na operata pri MNT, dirigent Vanja Nikolovski Gjumar, režija Stojan Stojanov – Gančev, *Večer*, (13. 7. 1999.) 11144, 17, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1999/07/13/parking-opera/>> (30. 7. 2023).
- DRACH, S.: Svečani koncert u Varaždinu, Stojan Stojanov, Ugledni operni umjetnik i vokalni pedagog slavi s gostima 40. godina umjetničkog djelovanja, *Jutarnji list*, 20. 3. 2010, Arhiv hrvatskog narodnog kazališta, Zagreb, dosje Stojan Stojanov Gančev.
- ELEZOVIĆ, Slobodan: “Norma” drugi put, *Večernji list*, 29. 10. 1980, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVI, 2. X. 1979. – 29. X. 1981.
- ELEZOVIĆ, Slobodan: Obnovljeni “Krabuljni ples”, *Večernji list*, 20. 1. 1978, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.
- ELEZOVIĆ, Slobodan: “Pikova dama”, *Večernji list*, 16. 2. 1981, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVI, 2. X. 1979. – 29. X. 1981.
- GOLANIĆ, Tomislav: Carmen bez ruže, *Telegram*, 12. 5. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- GRUBAČ, J.: Gdje li su, što rade? S. Stojanov – Gančev, *Slobodna Dalmacija*, 3. 9. 1987, Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta, Zagreb, dosje Stojan Stojanov Gančev.
- JURANIĆ, Zoran: U znaku Leonore, *Studentski list*, 8. 12. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969.-13. VI. 1972.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Betovenov “Fidelio”, *Borba*, 26. 11. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969.-13. VI. 1972.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Nedostižan uzor nadahnuća, *Borba*, 5. 1. 1978, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.

- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Obnovljena „Toska”, *Borba*, 6. 3. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Ponovo Pučini, *Borba*, 17. 1. 1971, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Raspjevana „Arabella“, *Borba*, 15. 2. 1973, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Romantička bujnost, *Borba*, 4. 7. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Trajna umjetnička vrijednost, *Borba*, 8. 10. 1975, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Visok umjetnički domet, *Borba*, 5. 10. 1977, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXV, 15. VIII. 1977. – 1. X. 1979.
- LISAC, Dragan: Na pragu spektakla, *Vjesnik*, 14. 3. 1987, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- MAGDIĆ, Branko: Novi Zrinski, *Večernji list*, 16. 4. 1982, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.
- MANDIĆ, Igor: Događaj bez senzacije, *Vjesnik*, 5. 12. 1969, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: “Aida” u pravom Štimungu, *Vjesnik*, 3. 11. 1971, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Carmen Brede Kalef, *Vjesnik*, 27. 9. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Četiri sata ljepote, *Vjesnik*, 23. 3. 1987, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Efektni “Trubadur” i Azucena. Jubilarni nastup Nade Puttar-Gold u Verdijevoj operi pod ravnanjem Jovana Šajnovića, *Vjesnik*, 29. 4. 1974, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Fenomen “Walküre”, *Vjesnik*, 9. 4. 1987, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: “Ivan Susanjn”, Na staklenim nogama, *Vjesnik*, 27. 6. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Neujednačena interpretacija, *Vjesnik*, 14. 1. 1975, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.

- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Nova Lucija Nade Sirišćević, *Vjesnik*, 3. 11. 1971, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Ovacije za Ružu Pospiš-Baldani, *Vjesnik*, 28. 4. 1972, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Stil žive slike, *Vjesnik*, 19. 7. 1989, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Velika dama, *Vjesnik*, 15. 6. 1987, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- MARTINČEVIĆ, Jagoda: Zvučno čudo, *Vjesnik*, 15. 4. 1982, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.
- MARTINČEVIĆ-LIPOVČAN, Jagoda: "Holandez" bez opravdanja, *Vjesnik*, 14. 11. 1983, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVII, 1. XI. 1981. – 9. V. 1985.
- MARTINČEVIĆ-SALETTO, Jagoda: Desert za sladokusce, *Vjesnik*, 25. 11. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- MARTINČEVIĆ-SALETTO, Jagoda: Provincijski "La Boheme", *Vjesnik*, 15. 1. 1971, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- P. A.: Premijera "Otela", *Borba*, 9. 10. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- PERVAN, Divna: Visokoprofesionalni kvartet, U naslovnoj ulozi Verdijeovog „Trubadura“ nastupio prvak Zagrebačke opere Stojan Stojanov, dirigent Miroslav Homen, *Oslobođenje*, Sarajevo, 25. 11. 1983, Arhiv Hrvatskog narodnog kazališta, Zagreb, dosje Stojan Stojanov Gančev
- POLIĆ, Branko: Tri operna osvježenja, *Vjesnik*, 26. 6. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.
- STEVČIĆ, G.: Otela treba voljeti, *Borba*, 14. 10. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- TITIZOV, Tiho: Baletska kompozicija od vrvna vrednost, *Nova Makedonija*, (31. 12. 1967.) 7621, 4, Digitalna arhiva na makedonskata muzička kritika (1935. – 2010.), <<https://kritiki.mk/1967/12/30/baletska-kompozicija-od-vrvna-vrednost/>> (30. 7. 2023).
- TOMAŠEK, Andrija: Dobra ali ne velika predstava, *Vjesnik*, 25. 5. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.
- TOMAŠEK, Andrija: Zašto nepovjerenje u domaće snage?, *Vjesnik*, 18. 3. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.

- TURKALJ, Nenad: Aplauzi na otvorenoj sceni. "Gioconda" A. Ponchiellija oduševila rasprodano gledalište, *Večernji list*, 16. 3. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- TURKALJ, Nenad: Dostojan povratak, *Borba*, 25. 5. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.
- TURKALJ, Nenad: Ero za sva vremena, *Večernji list*, 18. 11. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- TURKALJ, Nenad: Imaginarna smotra, *Borba*, 25. 7. 1988, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- TURKALJ, Nenad: Ivan Susanj, *Večernji list*, 27. 6. 1985, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVIII, 6. V. 1985. – 25. XII. 1989.
- TURKALJ, Nenad: Ljepota "Porina", *Večernji list*, 6. i 7. 12. 1969, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- TURKALJ, Nenad: Monumentalna „Morana“, *Večernji list*, 8. 10. 1975, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.
- TURKALJ, Nenad: Pljesak „Arabelli“, *Večernji list*, 8. 2. 1973, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.
- TURKALJ, Nenad: Povratak Pagliaccia, *Večernji list*, 19. 3. 1973, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIII, 15. VI. 1972. – 16. V. 1974.
- TURKALJ, Nenad: Svečanost Fidelija, *Večernji list*, 26. 11. 1970, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXII, 19. I. 1969. – 13. VI. 1972.
- TURKALJ, Nenad: "Otello" je uvijek pothvat, *Oko*, 3.-17. 6. 1976, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXIV, 17. V. 1974. – 23. VIII. 1977.
- TURKALJ, Nenad: Veličanstvena Norma, *Večernji list*, 26. 12. 1980, Hemeroteka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, knj. XXVI, 2. X. 1979. – 29. X. 1981.

10. PRILOZI

10.1. POPIS DOKUMENATA DOSJEA STOJAN STOJANOV GANČEV U DRŽAVNOM ARHIVU VARNA, FOND VARNA 491-1-91

Signatura	Naziv dokumenta	Odgovornost	Datum	Mjesto	Materijalni opis	Sadržaj	Napomena
Varna 491-1-91/1	[Molba S. Stojanova Gančeva direktoru Državne opere u Varni]	Stojanov Gančev, Stojan	1960-10-26	Varna	1 list, ćir., rukopis	Molba S. Stojanova Gančeva direktoru Državne opere u Varni za posao umjetnika solista u Državnoj operi u Varni	
Varna 491-1-91/2-3	Autobiografija Stojana Gančeva Stojanova	Stojanov Gančev, Stojan	1960-10-26	Varna	2 lista, ćir., rukopis	Autobiografski podaci S. Stojanova Gančeva o njegovom ranom životu, obitelji, istaknutim radnim mjestima te političkoj aktivnosti	
Varna 491-1-91/4	[Ugovor o radu]	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	1960-11-21	Varna	1 list, ćir., strojopis, rukopis	Ugovor o radu kojim se Stojanovu dodjeljuje radno mjesto umjetnika - pomoćnika koncert majstora u operi	
Varna 491-1-91/5	Odluka br. 620	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	1960-11-28	Varna	1 list, ćir., strojopis	Dokument koji se utvrđuje Stojanovljevo radno mjesto kao umjetnika - pomoćnika koncert majstora u operi te njegova plaća od 825 leva	
Varna 491-1-91/6	Odluka br. 79	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	1961-02-07	Varna	1 list, ćir., strojopis	Unaprjeđenje Stojana Stojanova Gančeva od umjetnika pomoćnika koncert majstora u umjetnike treće kategorije	
Varna 491-1-91/7	Odluka br. 809	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	1961-12-30	Varna	1 list, ćir., strojopis	Produženje prethodnog ugovora čime se Stojanovu produžuje radno mjesto kao umjetnika treće kategorije do 1. studenog 1963.	

Varna 491-1-91/8	Odluka br. I-825	Kr"stev, V. (Ministarstvo za prosvjetu i kulturu)	1961-03-01	Sofija	1 list, ćir., strojopis	Dokument donosi popis opernih umjetnika iz Državne opere u Varni kojima je operna kuća financirala opernu radionicu u sofijskoj Operi u razdoblju od 8. do 13. svibnja 1961.	
Varna 491-1-91/9	Odluka br. I-1902	Kr"stev, V. (Ministarstvo za prosvjetu i kulturu)	1961-05-11	Sofija	1 list, ćir., strojopis	Dokument donosi popis opernih umjetnika koji su pohađali pripreme u Sofiji za natjecanje, u razdoblju od 16. svibnja do 15. lipnja 1961.	
Varna 491-1-91/10	Odluka br. 52	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	1963-01-24	Varna	1 list, ćir., strojopis	Dokument kojim se Stojanovu utvrđuje povišica plaće od 4% te stupa na snagu od 1. siječnja 1963.	
Varna 491-1-91/11	[Kontrolni list]	Moskova, Z.	1963-04-27	Varna	1 list, ćir., strojopis i rukopis	Kontrolni list gdje su kolege prijavile Stojanovu za kašnjenje na probu opere <i>Manon Lescaut</i>	
Varna 491-1-91/12	Odluka br. 281	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	1963-04-29	Varna	1 list, ćir., strojopis	Dokument koji opisuje sankcije za Stojanovu zbog kašnjenja na probu opere <i>Manon Lescaut</i>	
Varna 491-1-91/13	[Molba S. Stojanova Gančeva direktoru Državne opere u Varni]	Stojanov Gančev, Stojan	1964-07-17	Varna	1 list, ćir., rukopis	Molba S. Stojanova Gančeva direktoru Državne opere u Varni za odobrenje rada (kao zamjena) u Makedonskom narodnom kazalištu u Skopju za sezonu 1964./65.	Oznaka dokumenta: 160
Varna 491-1-91/14	[Službeni opis Stojana Gančeva]	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	Nema datuma	Varna	1 list, ćir., strojopis	Dokument koji je služio Stojanovu kao pismo preporuke za odlazak u inozemstvo	
Varna 491-1-91/15	[Pismo S. Stojanova Gančeva]	Stojanov Gančev, Stojan	1964-08-21	Varna	1 list, ćir., rukopis	Pismo u kojem Stojanov traži direktora opere u	

	upućeno direktoru Državne opere u Varni]					Varni novac namijenjen za godišnji odmor	
Varna 491-1-91/16	Odluka br. 690	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	1964-08-22	Varna	1 list, ćir., strojopis	Ugovor o prekidu radnog odnosa Stojana Stojanova Gančeva u Državnoj operi Varna	
Varna 491-1-91/17	[Obavijest o odobrenju rada]	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	1964-08-27	Varna	1 list, ćir., strojopis	Obavijest direktora Državne opere u Varni Trifonova načelniku okružja Varna za odobrenje rada S. Stojanova Gančeva u Makedonskom narodnom kazalištu u Skopju za sezonu 1964./65.	Oznaka dokumenta: 670/27.VIII. 1964.
Varna 491-1-91/18	[Obavijest o odobrenju rada]	Trifonov, Emil (Državna opera Varna)	1965-10-25	Varna	1 list, ćir., strojopis	Obavijest direktora Državne opere u Varni Trifonova načelniku okružja Varna za odobrenje rada S. Stojanova Gančeva u Makedonskom narodnom kazalištu u Skopju za sezonu 1965./66.	Oznaka dokumenta: 791/25.X.19 65.

10.2. POPIS ULOGA STOJANA STOJANOVA GANČEVA

	Skladatelj	Opera	Uloga	Mjesto izvedbe
1.	Beethoven, Ludwig van	<i>Fidelio</i>	Florestan	Dubrovačke ljetne igre, HNK Zagreb, Narodno pozorište u Beogradu
2.	Bellini, Vincenzo	<i>Norma</i>	Pollione	HNK Zagreb, Makedonsko narodno kazalište u Skopju, Narodno pozorište u Beogradu, Narodno pozorište u Sarajevu
3.	Bersa, Blagoje	<i>Postolar od Delfta</i>	Jan	HNK Zagreb
4.	Bizet, Georges	<i>Carmen</i>	Don José	HNK Rijeka, HNK Zagreb, Ljetna pozornica u Opatiji, Makedonsko narodno kazalište u Skopju, Narodno pozorište u Beogradu, Narodno pozorište u Sarajevu
5.	Cilea, Francesco	<i>Adriana Lecouvreur</i>	Maurizio	HNK Zagreb
6.	Čajkovski, Pjotr Iljič	<i>Pikovaja dama</i>	Herman	HNK Zagreb, Narodno pozorište u Beogradu
7.	Donizetti, Gaetano	<i>Lucia di Lammermoor</i>	Sir Edgardo di Ravenswood	HNK Zagreb
8.	Giordano, Umberto	<i>Andrea Chénier</i>	Andrea Chénier	Narodno pozorište u Beogradu
9.	Glinka, Mihail Ivanovič	<i>Ivan Susanjin</i>	Sobinjin	HNK Zagreb
10.	Gotovac, Jakov	<i>Ero s onoga svijeta</i>	Mića (Ero)	HNK Osijek, HNK Rijeka HNK Zagreb, Narodno pozorište u Beogradu, Narodno pozorište u Sarajevu, Splitsko ljeto
11.	Gotovac, Jakov	<i>Jadranska duologija, Dalmaro</i>	Dalion	HNK Zagreb
12.	Gotovac, Jakov	<i>Morana</i>	Bojan	HNK Osijek, HNK Zagreb, Narodno pozorište u Beogradu
13.	Gounod, Charles	<i>Faust</i>	Faust	Makedonsko narodno kazalište u Skopju
14.	Hatze, Josip	<i>Adel i Mara</i>	Omer	Splitsko ljeto
15.	Janáček, Leoš	<i>Jenufa</i>	Laca Klemen	Narodno pozorište u Beogradu

16.	Leoncavallo, Ruggero	<i>Pagliacci</i>	Canio	HNK Osijek, HNK Rijeka HNK Zagreb, Narodno pozorište u Beogradu
17.	Lisinski, Vatroslav	<i>Ljubav i zloba</i>	Vukosav	HNK Zagreb
18.	Lisinski, Vatroslav	<i>Porin</i>	Porin	Dubrovačke ljetne igre, HNK Zagreb
19.	Makedonski, Kiril	<i>Car Samuil</i>	Vasilij II	Makedonsko narodno kazalište u Skopju
20.	Mascagni, Pietro	<i>Cavalleria rusticana</i>	Turiddu	HNK Osijek, HNK Zagreb
21.	Musorgski, Modest Petrovič	<i>Boris Godunov</i>	Samozvanec pod imenom Grigorij	Narodno pozorište u Beogradu
22.	Odak, Krsto	<i>Dorica pleše</i>	Jožek	Koncertna dvorana Vatroslav Lisinski
23.	Ponchielli, Amilcare	<i>Gioconda</i>	Enzo Grimaldo	HNK Zagreb
24.	Prošev, Toma	<i>Pajažina</i>	Nepoznata uloga	Makedonsko narodno kazalište u Skopju
25.	Puccini, Giacomo	<i>Il tabarro</i>	Luigi	Makedonsko narodno kazalište u Skopju
26.	Puccini, Giacomo	<i>La bohème</i>	Rodolfo	Državna opera u Varni, HNK Zagreb
27.	Puccini, Giacomo	<i>Manon Lescaut</i>	Nepoznata uloga	Državna opera u Varni
28.	Puccini, Giacomo	<i>Tosca</i>	Mario Cavaradossi	HNK Osijek, HNK Zagreb, Narodno pozorište u Beogradu, Narodno pozorište u Sarajevu
29.	Puccini, Giacomo	<i>Turandot</i>	Calaf	Narodno pozorište u Beogradu
30.	Saint-Saëns, Camille	<i>Samson et Dalila</i>	Samson	HNK Zagreb
31.	Smetana, Bedřich	<i>Prodaná nevěsta</i>	Jeník	HNK Zagreb, Makedonsko narodno kazalište u Skopju, Narodno pozorište u Beogradu
32.	Strauss, Johann	<i>Eine Nacht in Venedig</i>	Caramello	Državno glazbeno kazalište u Sofiji
33.	Strauss, Richard	<i>Arabella</i>	Matteo	HNK Zagreb
34.	Strauss, Richard	<i>Ariadne auf Naxos</i>	Tenor (Bacchus)	HNK Zagreb
35.	Strauss, Richard	<i>Elektra</i>	Aegisth	HNK Zagreb
36.	Strauss, Richard	<i>Salome</i>	Herodes	HNK Zagreb
37.	Šulek, Stjepan	<i>Koriolan</i>	Menenije Agripa	Koncertna dvorana Vatroslav Lisinski
38.	Verdi, Giuseppe	<i>Aida</i>	Radamès	HNK Rijeka, HNK Zagreb, Makedonsko narodno kazalište u Skopju, Narodno

				pozorište u Beogradu, Narodno pozorište u Sarajevu Splitsko ljeto
39.	Verdi, Giuseppe	<i>Atila</i>	Foresto	Dubrovačke ljetne igre
40.	Verdi, Giuseppe	<i>Don Carlos</i>	Don Carlos	HNK Zagreb, Makedonsko narodno kazalište u Skopju, Narodno pozorište u Beogradu
41.	Verdi, Giuseppe	<i>Il trovatore</i>	Manrico	HNK Osijek, HNK Zagreb, Makedonsko narodno kazalište u Skopju, Narodno kazalište August Cesarec u Varaždinu, Narodno pozorište u Beogradu, Narodno pozorište u Sarajevu, Splitsko ljeto
42.	Verdi, Giuseppe	<i>La traviata</i>	Alfredo Germont	Makedonsko narodno kazalište u Skopju
43.	Verdi, Giuseppe	<i>Nabucco</i>	Ismaele	Makedonsko narodno kazalište u Skopju, Narodno pozorište u Beogradu
44.	Verdi, Giuseppe	<i>Otello</i>	Otello	HNK Zagreb, Narodno pozorište u Beogradu
45.	Verdi, Giuseppe	<i>Un ballo in maschera</i>	Gustavo III	HNK Zagreb
46.	Verdi, Giuseppe	<i>Un ballo in maschera</i>	Riccardo	HNK Osijek
47.	Wagner, Richard	<i>Der fliegende Holländer</i>	Erik	HNK Zagreb
48.	Wagner, Richard	<i>Tannhäuser</i>	Tannhäuser	Koncertna dvorana Vatroslav Lisinski
49.	Wagner, Richard	<i>Die Walküre</i>	Siegmund	HNK Zagreb
50.	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Lovro Juranić	HNK Osijek, HNK Rijeka, HNK Zagreb
51.	Zajc, Ivan	<i>Nikola Šubić Zrinjski</i>	Mehmed Sokolović	Arena u Puli, HNK Osijek HNK Zagreb